

ELŐFIZETÉS

HELYEEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József tőherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Csütörtök, október 22.

Nincs többé orosz csapat Magyarországon. Harcok az északi tenger mentén. Orosz földön lesz a döntő ütközet.

Visszaszorítjuk az oroszokat.

Budapest, október 21. A főhadiszállásról: Nehéz, makacs támadásban, melyet az ellenségnek Felsztyntól Medikától keletre fekvő műútig terjedő megerősített állásai ellen intéztünk, több helyen ismét tért nyertünk, míg új orosz ellentámadások sehol sem sikerültek. Mult éjjel csapataink rohammal bevették a Myziniectől északra emelkedő Kápolna magaslatot. Magierától délre csapatainknak már tegnap sikerült elfoglalt helységekből a magaslatok felé előrehatolni.

Déli szárnyunkon főleg tüzérségi harc folyik. A modern tábori erődítés nagymértékben való alkalmazása folytán a csata egyrészt a várharc jellegét veszi fel.

A Kárpátokban tegnap elfoglaltuk a Jablonica szorosát, az utolsót, melyet még orosz osztag tartott megszállva. Magyar földön nincs ellenség.

Bukovinában előnyomulásunkban elértük a nagy Sereth folyót. Hófer vezérőrnagy, a vezérkar főnökének helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Az aradi honvédek.

Arad, október 21.

A Kossuth-utcai honvédkaszárnyában mindig elevenebb, melegebb volt az élet, mint egyéb katona-házakban. A piros-fehér-zöld kapu mögött iratlan, de mindennapos parancs volt: megmutatni, hogy a honvéd van olyan katona, mint a közös. Parádékon, eskünél, nagy gyakorlatoknál, vagy egyéb alkalomoknál, amikor ezekkel együtt, vagy egymás mellett kellett dolgozni, állandó jelszó volt: „aztán mutassátok meg, hogy amazok nem különb legények nálatok.“ Talán régebből tradíció volt ez a versengés, de különösen azóta lobogott föl nagyon, mikor Hadfy Imre — a mostani vezérőrhelyen harcoló vitéz altábornagy — mint őrnagy volt a zászlóalj parancsnoka.

A honvédzászlóaljnak mindig kevert legénysége volt: a peragi magyar legény mellett a temesi sváb és a kürtösi román fiú. És a kiképzés nyolc hete után valamennyien összeolvadtak abban a nemzeti érzésben, hogy a magyar honvédnek tekintélyre, becsületre kell vigyázniok. Odanőttek, egybeolvadtak a honvédzászlóaljnak nemzeti vitához. Az eskütételnél, a mikor a szomszédban levő harminchármasoknak vezényeltek, egy őthalomi sváb legény mosolyog. „Mit nevezsz?“ — kérdezte a szomszédja. „Olyan furcsa az a közös vezényszó, — mondja: „in die balancz! Soha se tudnám megszokni. Mennyivel jobb, könnyebb a mienk!“ A zászlóalj gyakorlóterének közepén kis emlékoszlop van, a melyet a zászlóalj állíttatott a millenium emlékére. A román káplárnak kedvenc vezényszava volt: „irány — az emlékoszlop!“ Az emlék alá érve, újra meg újra elmondta, amit közlegénykorában neki elmondtak, hogy azt az oszlopot a mi honvédzászlóaljunk ál-

littatta annak öröme, hogy a magyar ezer esztendeje van itten.

Száz és egy jelét lehetne följegyezni az öntudat-nevelésnek, a nemzeti érzések fejlesztésének, amelynek ez a kaszárnya a színhelye volt. Lehet, hogy az egyéb honvédkaszárnyák is: mi legközvetlenebbül a magunkét figyelhettük meg, a parancsnokok komoly szavától kezdve a legénységi szobák háromszínű papiros-diszítésig. Nagyjórészt apró, szemmel meg se látható dolgok ezek, amelyeknek béke-időben jelentőséget se tulajdonítanak. Kemény elméletté esontosodott a béke alatt, hogy a modern háborút a hadieszközöknek tökéletessége, a tömegek taktikai irányítása döntik el. Szinte számítás, gondolkodáson kívül esett, hogy a katona lelke, az egyes katona érzései sokat szereznek a csaták és a háborúk jó sorsához, győzelmes kimeneteléhez.

Most azután, amikor a világháború rettentő iskoláját tanulják a katonák és polgárok, azok, akik benne harcolnak és azok, akik kívülről nézik, — most azután megismerik ennek az értékét is. Boreovics hadseregparancsnok a haditudósítókat a legénység közé küldi, hogy ott ismerjék meg a mi hadseregünk igazi értékét, erősségét, a győzelem eleven bizonyítékait. A legénység közé, a hol mindennap ezrével teremnek a jókedvű elszántságnak, az emberfeletti küzdelemnek, a végsőkig menő vakmerőségnek példái. Klasszikusan jellemezte őket a hadseregparancsnok ezzel a szóval: „ha az oroszoknak ilyen gyalogsága lenne, már rég Bécsben lehetnének.“

És a hősök közül, ebből az elsőrendű katonanyagból is kiváltak a mi honvédjeink. Haditudósítók jelentései és tábori levelezőlapok összevágóan kiemelik a Przemysl melletti győzelmes harcoknál a második honvédgyalogezred vitézségét, — a melynek keretébe az aradi zászlóalj tartozik (és a melyet, a harc-

térről jövő hírek szerint, a beteg ezredparancsnok helyett az aradi zászlóalj parancsnoka vezényel.) Az a honvéd-önérzet, a nemes vetélkedő kedv, a melyet a leszerelés után se hagyott el a honvédkaszárnya lakója, a háború komoly valóságában, borzalmas veszedelmei között is megnyilatkozott. Meg kellett mutatni, megmutatni az oroszoknak és megmutatni a mieinknek, hogy a magyar honvéd van olyan katona, mint a közös, aki béke-időben keverőbbre tartja őt, a miért egy esztendővel kevesebbet szolgált. A két esztendő alatt, a póttartalékos a maga nyolc kis hete alatt megtanulta a bátorságot, a kitartó osatakedvet. A harcmezőn, mintha csak érezték volna, hogy most válik el a dolgok igazsága, most bizonyosodik be mindörökké, az egész világ számára, hogy mit ér a honvéd: — minden erejüket és lelkük egész tüztét vetették a küzdelembe. És ezért lett a nagyserű, megbámult vitézségű legénység között is különös híre a magyar honvédeknek és úgy képzeljük, e miatt vált ki hőstetteivel a honvédek soraiban a második honvédgyalogezred, az aradi zászlóaljjal.

Nem a többiek kisebbitésére, nem az ő tömjénezésükre emeltük ezt ki. Akkor se lehetne ezt tenni, ha az ő hősi viselkedésük kivétel lenne a hadseregben s nem a rajvonatról-rajvonatra megisméltendő jelenség. Az aradi honvédek sikereiben annak a szellemnek gyümölcsei értek meg, a melyet a béke idején az aradi honvédkaszárnyában gyökereztetek, neveltek, ápoltak. Abban, hogy derék és komoly tisztak megszerették a legénységet a hazát, a katonamesterséget, meg a honvédséget. Mind a háromnak becsületet szereztek a przemysli harcok alatt.

Elesett és hadifogságba került tiszttek. A hivatalos veszteség-kimutatás 30. füzeté szerint a következő tiszttek haltak hősi halált: Borsi Ferenc tiszthelyettes 83. gy. e. Erdősi Dániel százados 5. gy. e. Földényi Mihály százados 5. gy. e. Frankl Lajos dr. tartalékos hadnagy 5. gy. e. Garay László főhadnagy 5. gy. e. Hazay Ernő főhadnagy 1. osztrák népfelkelő ezred, Hofer Károly hadnagy 3. osztrák népfelkelő ezred, Holz Ferenc hadnagy 3. osztrák népfelkelő ezred, Homér László tart. hadnagy 5. gy. e. Hoyer József százados 8. gy. e. Hrebiay Kálmán tartalékos hadnagy 5. gye. Laadt Ferenc hadnagy 49. gye. Lazaroin János főhadnagy 5. gye. Lemerz Adolf százados 8. gye. Lengyel Kamill tiszthelyettes 85. gye. Militzer Sándor tartalékos hadnagy 5. gye. Nittner Ferdinánd százados 10. gye. Prohászka Rudolf tartalékos zászlós 10. gye. Sauer Richárd dr. tartalékos hadnagy 10. gye. Spitz-Skála József tartalékos zászlós 2. tábori gyalogezred. Schmeigl Stanislaus tartalékos hadnagy 10. gye. Tomcsák József tartalékos kadét-örörmester 3. gye. Toltózik Richárd őrnagy 10. gye. Ursace Gabriel hadnagy 5. gye. Vélgyessi (Weisz) Zsigmond tartalékos hadnagy 5. gy. ezred. Wagner Adolf hadnagy 10. gy. ezred. A veszteség lajstrom 30. füzetéhez csatoltan megjelent az első kimutatás a hadifogságba esett tisztokról és e szerint a következők kerültek az ellenség fogságába: Basch Károly tartalékos ezredorvos 10. gy. e. Bermann Antal tart. zászlós 49. gy. e. Brutscher Vilmos százados 49. gy. e. Derabauth István dr. tart. hadnagy 5. gy. e. Fein Jenő hadnagy 5. gy. e. Gorge Hermann tart. hadnagy 49. gy. e. Hortstein Ottó főhadnagy 11. dragonyos ezred. Huber Artur hadnagy 10. gy. e. Moló

Hermann dr. tart. hadnagy 10. gy. e. Pacala Aurél százados 5. gy. e. Pitsch Róbert százados 5. gy. e. Pokorny Ferenc hadnagy 10. gy. e. Pospisil József tartalékos zászlós 10. gy. e. Prohászka Ferenc százados 10. gy. e. Richter Vencel tartalékos tiszthelyettes 10. gy. e. Stäger Henrik őrnagy 10. gy. e. Steiner Károly százados 5. gy. e. Stepanek Ernő hadnagy 10. gy. e. Svoboda Miroslav tartalékos zászlós 10. gy. e. Schwarc Márton dr. törzsorvos 5. gy. e. Wassing János tartalékos segédorvos 10. gy. e. Wetzler Henrik százados 10. gy. e. Wintersteiner Vilmos hadnagy 10. gy. e.

Przemysl leghevesebben ostromolt erődjében.

(A tisztiszolga harca hetven oroszral. — Vértüred az erőd kapui előtt. — Ezer ágyulóvédék egy napon. — Visszavert támadások.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 21.

A Przemyslben látogatást tett és a látottakat leíró haditudósítók jelentései közül külön figyelmet érdekel Roda Rodának, a Neue Freie Presse haditudósítójának cikke, amelyben sok új és érdekes részletet ír meg az ostromlott várról.

A várparancsnokság engedélyével és egy tiszt kíséretében — írja Roda Roda — tegnap megtekinthettem a vár délkoldali ektorában azt az erődöt, amely október 5. től 8. ig csúspontja volt az oroszok legszenvedélyesebb ostromainak.

Szerencsém volt: tegnap délelőtt és ma megint tűzbe volt az erőd. Több órai ottlétem alatt nem hullott egyetlen löveg sem az erődbe, jóllehet az oroszok gyalogsággal csak 2000 méter távolságra álltak az egyik oldaltól, ágyúikkal 3400 méterre a másik oldaltól. De a bombák ugyancsak röpkeidőben a közelünkben.

A várostól az erőd övezetbe zsinóregyes kitűnő ut vezet, amelyen gyorsan száguld keresztül az autó. Egy lovaspatrouille közli velünk, hogy néhány perc előtt három gránát hullott a közeli szántóföldre. Gépkocsink gyorsan keresztül sietett az érintett zónán. Automobilok után különben is nagyon szívesen lőnek a kozák ütlegek és meg kell hagyni, hibátlanul lőnek.

Egy belső erőd kapujánál megállunk. Megjelenik a parancsnok: legnagyobb esodálatomra egy tartalékos kadét. A tényleges parancsnok az ostrom kezdetén revolverlövéllyel véletlenül megsebesítette a kezét. Várunk, cigarettázunk, diskurálunk. Ezekre a bombokra ötszáz nobél bombát irányítottak, száztölvon talált. Egy munkásosztály érkezik. Hetven halottat temettek el, miután fegyverüket, köpenyüket, csizmájukat, pénzüket, értéktárgyaikat, irományukat elvetették; a sírásokat azután — vezetőjük a polgári életben operette tenorista — felfedezték az oroszok és srappellokkal elűzték. A japánoktól tanulták az oroszok, hogy nem engedik a halottakat eltemetni.

A tisztak megmutatnak egy falut, amelyet lövegeinkkel mi magunk gyújtottunk fel, egy templomot, amelyet felrobbantottunk, mert célpontot szolgált az oroszoknak, egy deszkából készült álmegő, amelyet az oroszok két napig bombáztak és megmutatják azokat a magaslatokat is, ahol még mindig van ellenség.

A kíséretben lévő százados megtette jelentését a parancsnoknak, tovább mehetünk. Egy őrszies hirtelen át visz az ut, amelyet meglepetések eikerelése végett megakasztottak. Egy tisztáson hosszú tömegsír felett három hatalmas kereszt van, a középsőre egy deszka van erősítve ezzel a felirattal: „Negyvennyolc honvéd, százötvennyolc orosz elesett, eltemették 17-ikén.”

Gyalog kell tovább menni, mert járműre itt biztosan rájönnek. Szűk bejáraton keresztül eljünk az erőd torkát. Svrljuga Jankó főhadnagy, az erődítmeny parancsnoka, barátságosan fogad. Megtudjuk a következőket:

A túlsó oldali erődben az oroszok támadása készült, körülbelül nyolcszren lehettek,

a mieink folyton gránátokat dobáltak rájuk. Erődben álló csapatokra borzalmas hatást gyakorolnak a gránátok s a levert fadarabok miatt sok traffert csinálnak. Az oroszok előre szaladtak és beásták magukat, olyan gyorsan és ügyesen, hogy csakhamar alig lehetett őket látni. Akkor rohamra mentek. Engedtük, hogy közel jöjjenek, aztán véres fővel küldtük vissza. Mikor éjszaka lett, koromsötét, az oroszok, mint indiánok, egyenként lassan előrecsuszak, egészen egy árokig, amely a jobb szárnytól az erődig húzódott. Fegyverük volt olló és minden csizmaszárukban egy hosszú kézigránát, amely dobverőhöz hasonlított. Drótsővényeinket eltávolították, figyelő őreinket megölték.

Október 7-ikén reggel három órakor az orosz tüzéség szokása ellenére — mert csak nappal szokott lőni — gyilkos gránát és srappel tüzet adott az erődre. A védősereg kőszon állott. Az ágyuzás következtében, amely bizonyára ostromot akart előkészíteni, erősí cöc- ket kellett küldeni a gyalogság által védett sáncokra.

Ekkor jobbra az árokban félelmetes bögés és gépfegyverropogás hangzott fel. Az oroszok, akiket a gépfegyverek megtizedeltek és elűzték, a glacison feküdtek, harminc lépésre szembe a mieinkkel és lőttek. Fölöttük még egyre süvítették az orosz tüzéség srappeljei. Tüzeltek tekintet nélkül arra, ellenséget, vagy barátot találnak-e. Az oroszok ekkor megmászta a mellvédett és fenn voltak a gyalogsági sáncok, a következő pillanatban az erődítmeny tetőzetén. A védők beljebb menekültek, az őrszobákba. A vasajtók becsukódtak, az éjszakai harc tovább tartott. Ennél a vasajtónál a lörcsek mögött két népfelkelő állott harminc oroszral szemben. Az ajtót az oroszok felfeszítették, mire a népfelkelők beugrottak az őrszobába és a rácsos abtakon keresztül, homokzsákok mögül lövöldöztek. Az ellenség bajonettel szurkált a zsákok közti házagokba. Hátul az őrszobában folyton töltötték a fegyvereket és odaadták a rácsos ablaknál álló két bátor katonának. A Mannlicher golyónak ilyen távolságra robbanó hatása van, fél koponyák röpkeidőben az ablak előtt, a vér gőzölgött. Még ma, majdnem egy héttel a szörnyűséges kaland után, minden surolás és tisztogatás ellenére, még mindig orunkba csapódik az enyészet szaga a szétmorzsolts falakból. Minden egyes tégladarab át van szurva és löve, még az ablakrácsok is.

A másik ajtónál Suchy Ferenc tisztiszolga, tartalékos katona állt. Egyedül védelmezte a részt, egyedül terített le negyvenöt orosz, megsebesített huszonötöt az ajtaja előtt. Az oroszok hiába próbálták meg az ajtót áttörni; Suchy mindenkét lelőtt, aki a közelbe jött.

Orosz sappeurök a tetőzetről robbanó töltevényeket dugtak a kéményekbe. Szerencsére egyetlen egy sem expodált. A sappeurisztiek öngyilkosok lettek. Míg fent és bent ez történt, az alatt az erőd ágyui nyugodtan és biztosan támogatták egy szomszédos erőd védelmezését.

Az erődbe hatolt oroszok segítséget nem kaphattak. A sáncról lemásztak az udvarba, hogy az erőd torkán át törjenek be. Három derék katonánk Bozsák Norbert tartalékos zászlós, Michoc Elek törzsörörmester és Pranke tüzörmester — a két utóbbi népfelkelő — valahogyan összegyűjtötték a ligetben szétszóródott honvédeket. Svrljuga főhadnagy már előbb átküldött valakit egy szomszédos ütéghez azal a kéréssel, hogy mozsarakkal lövöldözzék a mi erődünk udvarát és tetőzetét, amikor megérkezték a honvédek. A mozsártüzelés így elmaradt. A védősereg maradványai egyidejűleg kirohanást csináltak az erőd torkából. A főhadnagy az ablaknál állott, municiót küldött a honvédeknek és irányította az erősítéseket. Az oroszokat az udvarból megint visszaszorították a sáncba.

Mikor a honvédek egyesülve a védősereggel megostromolták a sánc bajlását, egy pillanat alatt oldották az oroszok fegyvereiket és magashba tartották a kezüket. Közülök száznegyvenkilencet még sebesületlenül elfogtunk. A sáncon később harminc halottat és hetven súlyosan sebesültöt számláltunk össze, az árokban százötvenegy halott és nyolcvan sebesült volt. Az erőd egy tisztjét és körülbelül har-

mine emberét vesztette el. Egy egészségügyi káplár két emberrel ezen az éjszakán kétszáz sebesültet kötött be.

Köztük volt Bilek budapesti ügyvéd, tartalékos hadnagy is, akit srappell golyó talált. Egy orosz, akinek négy golyó volt a testében, még két napig feküdt az árokban; nem lehetett behozni és megfigyelték, amint saját maga bekötözte a sebeit és változtatta a kötéseket. Napokig lehetett hallani a glaciason jajgatást, fivőltő oroszozt és nem lehetett rajtuk segíteni, mert az orosz tüzéség a sebesültszállítókra lövöldözött. Sebesületlen oroszok is guggoltak éhezve és szomjazva, munició nélkül az árokban, a még csak a fejüket sem merték kidugni. Csak október 10-ikének éjszakáján tudták a micink egy kissé megtisztítani a glaciost, miközben sok sebesültet, harminchat foglyot ejtettek és halottakat temettek el. Tizenharmadikán, mikor én az erdőt megtekintettem, egy drótsövényen még egy halott csüngött. Negyven év körüli, sápadt és sovány ember volt, összezsugorodva függött, szeméit az ég felé fordítva. Erős hullaszag elárulta, hogy ott lejjebb még százával lehetnek a halottak.

A sok fogoly az első pillanatban gondokat okozott a parancsnoknak. Jóval több fogoly volt az erdőben, mint védősereg. Szerencsére másnap reggel egy ezredes jött és két századot hagyott az erdőben, hogy a tegnapi harcolók pihenhessenek.

Az erdőt nyolc napon keresztül az oroszok huszonkét centiméteres mozsarai a leghevesebben lövöldöztek, egyetlen napon ezer lövedékkel. Az erdő mégis olyan állapotban volt, hogy nemesak új ostromot tudott volna azonnal kiállni, hanem akár magas katonai méltóságok inspicálását. Az ostrom alatt sok libát és tyukot őriztek a tetőzetten. A bombázás következtében két tyuk megsebesült.

A bátor védők közül sokan fognak kitüntetést kapni: Trügner hadnagy, világosító tiszt, aki véletlenül tartózkodott az erdőben, Altman Ottó tartalékos hadnagy, Seiler János kadett, aki mint ütegparancsnok kiváló produkált, sok altiszt és közkatona, de mindenképp elött az erdő parancsnoka, Svrljuga főhadnagy, aki nagy, nagy szolgálatot tett a hazának.

Magyar fuvarosok Varsó előtt.

— Couring Ferenc landwehr huszárfőhadnagy tábori levele. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Berlin, október 21.

Ejjel van. A távolban tüzláng, ágyudörgés. Srappell srappellit követ abba az állásba, amelyet az oroszok elfoglaltak. Nem szabad dolgozni, nem szabad sáncozt építeni, nehogy föltartóhassanak bennünket Varsóra irányuló diadalmenetünkben. A sorsuk meg van pecsételve. Az oroszok maguk boismerték, hogy ezt a hadjáratot elvesztették. „Talán a jövő tavasszal...” mondták a menekülő tisztek egy lengyel grófnőnek, akinél ma, néhány órával később mi szállásoltuk be magunkat. „Talán a jövő tavasszal”, melyen szerények lettek. Lyekben és Gumbinenben, amikor a Berlinbe vezető utat tanulmányozták még másképp beszéltek.

Az újságjaikban még ma is így beszélnek.

Egy kolostorban van az én lakásom és a prior szolgál ki. Nem akarja megérteni, hogy mi letörjük az orosz kolosszust, pedig gyűlöli Oroszországot, de azt hiszi, hogy a számunkkal győznek. Pedig hetek óta látja a mi csapatainkat erre vonulni és kinyilhattak volna a szemei. Ha csak a trénnünket figyelheti észre, hogy mennyire nem képes Oroszország egy második hadsereg felállítására, miután már egyet elvesztett Keletporoszországban és most fogja a másikat elveszteni, mert a németek és az osztrák-magyarok Hindenburg vezetése alatt tönkreteszik az bizonyos.

Még a tréni is is megtaníthatna volna erre. Ejjel nappal, szép időben, esőben, holdvilágnál és sötét éjszakában, kuszák az ezer és ezer szekér lassú lépésben, mint egy hatalmas teknősbéka, előre és mindig előre, hegyen-völgyön, vizen, hidon, falun és pusztaságon át. Egy pillanatra megállanak, aztán megint tovább. Tovább az ellenség elé. Egyiken szalona, kenyér, konzerv, rizs, kávé és só, a másikon puska és ágyugolyó. Nem beszélök én most a reguláris trénoszlopokról, amelyek tisztekkel és trombitással, katonásan felszerszámozott lóval és vasalt kocsival vonulnak tova, ezekre egy szót sem vesztegetnék, mert ez legfeljebb azt bizonyítaná, hogy békében jól szervezkedtünk. Én a szükségben egy pillanat alatt a földből előtörtött fogatokról szólok, amelyek egymás mögött sorakozva Hamburg—Berlin közti utat foglalják el. Nem tudom biztosan, hogy tényleg ilyen hosszú lenne-e a soruk, de úgy érzem, amikor látom, hogy éjjel nappal vonulnak.

Ezek a ponyvás szekerek fáradszónak lovakkal hatásosabbak, mint maga az a hadsereg, amelynek élelmet és harciert szállítanak.

Tegnap láttam 2360 olyan kocsit, amely Magyarországból és Ausztriából jött és amelyeket magyar kocsisok, a pusztáról jött köcsisok hajtottak és német önkéntesek vezettek. Órákig tatott az elvonulásuk és tizenegy napja vannak már utban. Mindig lépésben, egyik a másik mögött. Most hetven kilométernyire vannak Varsótól, holnap, vagy holnapután amaz ágyuk mögött állanak, amelyek az ellenséget lövik és ekkor elértek céljukat.

Mikor így látom magam előtt elvonulni őket, ujjongtam. Már az is győzelem, hogy idáig eljutottak. Olyan munka volt ez, hogy alig lehet értékelni. Mégis emlékszik meg róluk senki, senki se veszi észre őket. Mindenki szidja őket, ha nem érkeznek meg és elfeledik őket, ha megérkeztek. A munkájuk igen nehéz, mert az uton megtámadják őket ellenséges katonák és még inkább az ellenséges — lakosság. Valóságos hősök azok, akik ennyi veszély közt mégis hűen teljesítik nehéz feladatukat, amely nélkül nincs győzelem.

Mindig azt kérdeztem magamtól, miért van olyan kevés becsületünk a külföld előtt és miért nem ismerik el a mi erőinket és miért terjesztik feletünk a legundokabb hazugságokat. Arról győződtem meg, hogy nem értünk ahhoz, miként kell az idegen népek fantáziáját foglalkoztatni. Csak két német ember volt képes erre: a császár és Zeppelin.

Háboru után, amikor az egész világot legyőztük, mi is foglalkoztatjuk majd az idegen népek fantáziáját. Minden német a győzelem szimbóluma lesz és minden német hajó a tüzet okádó sárkány erejéből képvisel majd valamit. És akkor ezek a kuszó hosszú tréncolonnak is német erőt fogják szimbolizálni.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 257
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— — — — — 151
Nyomda	— — — — — 151

VÁROS ÉS MEGYE.

Városi közgyűlés. Arad város törvényhatósági bizottsága október hó 28-án délután 4 óra-
kor tartandó rendes havi közgyűlésben a következő ügyeket tárgyalja: 1. Polgármester július, augusztus és szeptember havi jelentése. 2. A főispán értesítése az üresedésben volt rendőrszéd-tiszti állásra Ráthy Bélának kinevezéséről. 3. Kamráth Jenő és Molnár László gyógyszerész mester kérvénye egy új gyógyszerár felállítására adandó engedély iránt. 4. Kossuth Ferencné a kifejezett részvételt megköszöni. 5. A tagács betérjeszti a Kosminski Lipóttal könyvkötő munkára kötött szerződést jóváhagyás céljából. 6. Szeged város törvényhatósági bizottsága a báziási dunai hid építése ügyében tett feliratát támogatni kéri. 7. A tanács betérjeszti Gutzjahr Mihály és Dreischling Reginával megkötött szerződéseket. 8. U. sz. betérjeszti a Lukács Vazul és nejevel kötött adásvételi szerződést. 9. Dengl Lajos felebbezéső a 20228—1914. számú fotelep bérlet ügyében hozott határozat ellen. 10. Sebesi Ferenc felebbezéső a 15780—1914. számú városi határozat ellen, melylyel szerződésileg vállalt munkáinak magasabb díjazása megtagadtatott. 11. A tanács betérjeszti a Munkásbiztosító pénztárnak ajándékozott háztelkekre vonatkozó szerződést. 12. A tanács betérjeszti a Spielmann Adolf lakásbörletére vonatkozó tanácsi határozatot. 13. A tanács betérjeszti Putin Demeter bérletátruházási ügyét. 14. A tanács betérjeszti Juhász Jánosné bérletkiosztási kérelmét. 15. A tanács betérjeszti a sertéstartásra vonatkozó szabályrendeletet. 16. A tanács betérjeszti a Kneffel Károly és fia céggel kötött megállapodását. 17. Mairovitz Emil építési kötelezettségére halasztást kér. 18. A gáji görög keleti román egyház képviselőiben Bragia György építési kötelezettségére halasztást kér. 19. A tanács betérjeszti a gyermekkórházi apácák vizvezeték berendezési költségének ügyét. 20. A tanács előterjesztése a hidüzemnél és a hidfeljáró fenntartási költségeinél mutatkozó hiánynak az utadó alap terhére leendő átvétele tárgyában. 21. Az aradi közművelődési intézetnél szervezett műtárogai állásnak választás utáni betöltése. 22. A tanács előterjeszti, hogy Munzath Mihály, Porcán Lajos, Balog Pál, Tendlinger Károly, Lisinczky Lajos, Szücs Lajos, Juhász Mihály, Homba Rezsőné, Nagy Kálmán, Fülöp Imre, Quirini Sándor, Illyés Lajos, Herceg László, Ragó Balint, Budai Mihály, Bayer György, Mericskay Sándor, Deák Mihály, Hötzel Rezső, Eberlein József, Bodrogi Károlyné, Bozsik Ernő, Fechtmann György, Szántó Györgyné, Molnár András, Muszkán Demeter, Schiller János, Brebán József, Csényi János, Szobin János, Herbstein Cecília, Kristóf Györgyné, Aufmuth Jakab, Campi Józsefné, Hungária pamutgyár részvénytársaság, Wirth József, Tank Demeter, Tivadar Sándor, Kovács János, Gromás Károly, Kriszán Imre, Sefosik József, Kovács Péter, Csurár Pál, Frank Fidél, Mihályovits János, Kotormán Antal, Pópa László, Poór József, Farkas Sámuel, Molnár Lajos, Szuchy Károly, Domonkos István, Szemek János, Temesvári Antal, Hézsó Béla, Dávid Vilmos, Lengyel Manó, Lenkey Antalné, Bojtor János, Schubkogel Adám, Kecik Mihály, Kisinger Pál, Samu Ferenc, Boros Márton, Aradi jótékony nőegylet, Munzath Il-
lós, Kractel István, Vidulovics Izidor, Madár András, Jézi Koszta, Golomity Mánya, Kocz Elek, Pécsán Miklós, Farkas József, Tokodi Éva, Igri-
sán Manuilla, Kohlmann Ferenc, Kis János, Ló-
szai Endre, Kramarovics József, Tonkov Demeter, Kozma Mihály, József Kálmán, Zambori József, Karel János, Cs. Nagy István, Burnócz Sebők és Reiner József által emelt új épületek bérjövödel-
mére a községi adómentesség megadásáért. 23. Nagy József felebbezéső család pótlékának utal-
ványozása tárgyában a tanács által eszközölt in-
térkedés ellen. 24. A tanács jóváhagyás végett be-
térjeszti a hadba vonultak illetményei folyósítás
tárgyában tett ideiglenes intézkedéseit. 25. A ta-
nács előterjesztése az eladott regálé kártalanítási
kötvények árából a vízmű megváltási ára fejében
letébe helyezett összeg kamatainak kölcsönvétele
tárgyában. 26. Rimánóczy Zsigmond rendőrszéd-
tiszti kérvénye nyugdíjaztatása iránt. 27. A tanács
betérjeszti a városi kövezetalap 1913. évi zárszám-
adását. 28. A tanács előterjesztése a magyar ki-
rályi pénzügyigazgatóság által folyó évi március,
április, május, június és július hónapban elő-
és leirt állami adónak megfelelő községi adó elő-
leirási tárgyában.

Harcok az északi tenger partján.

(Anglia kétségbeesetten védi a calais-i utat. — Lillenél visszaszorult a francia sereg. — Verdun elvételéig hozza meg a döntést. — Tengeri csatározások.)

Távirati tudósítások.

Berlin, október 21.

Kétségbeesetten csaták dülnek a nyugati harctér északi szélén. Antwerpen eleste után megkezdtek a németek a felvonulást a belga tengerpart mentén és maguk előtt üzték, kergették a kétségbeesetten és tervszerületlenül odavetett szövetséges csapatokat nyugat felé. Ugy látszik, hogy a szövetségesek csak a Nieuport—Ypern—Lille vonalon tudtak rendszeres ellentállást kifejteni. Idáig vadul futottak, menekültek és a hadvezetőség csak itt tudta tartani állani a rendetlen csapatoknak és megerősítve azokat, harcra készen tette.

Semmi sem bizonyítja jobban a szövetségesek felületességét, könnyelműségét, fenhéjázását és az ellenség lebecsülését, mint az, hogy Antwerpen ostromára nem készültek el eléggé és az általa felszabadult német seregekkel nem tudtak szembeszállni, úgy, hogy ezek zavartalanul vonulhattak az említett vonalig. Itt és csak egy tudták egy pillanatra megállítani a németek előnyomulását, hogy a legközelebb fekvő állásban, Lillenél az odaírányított erősítést dobták a tűzvonalba. Ezek az erők kétszer támadtak, de eredménytelenül, tegnap és tegnapelőtt. Ugy látszik offenzív erejük már nincs és a németek tovább vonulnak előre. Legközelebbi céljuk Dunkerque.

Vajjon gyorsan elérke-e ide, kérdéses, mert lehet, hogy a szövetségeseknek sikerül a Nieuport—Ypern—Lille-i egész vonalat megerősíteni és ezáltal a németektől szemben

Lillenél offenzívába lépett a német sereg.

Berlin: A nagy főhadiszállásról jelentik október 21-én délelőtt: Az Yser-csatornánál csapataink még heves harcban állanak. Az ellenség Nieuporttól északnyugatra a tenger felől támogatta tüzéségét. Eközben azonban egy angol torpedónaszád tüzéségünk harcképtelenné tett. Lillenél nyugatra a harcok tovább tartanak. Csapataink ott is offenzívába mentek át és az ellenséget több ponton visszaverték. Mintegy 2000 angolt elfogtunk és több gépfegyvert zsákmányoltunk. Keleti hadiszíntéren döntés nem történt. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Berlin: A Deutsche Tageszeitung jelenti: A francia balszárnyát Lillenél nyugatra a németek visszaszorították.

Calais lakossága menekül.

Stockholm, október 21. Rotterdamból érkezett jelentések szerint Ostendébe újabb angol csapatok érkeztek. Ugyanezt a hírt egy rotterdami cáfolat egyszerűen hazugságnak minősíti. A kihajózás a valószínű távirat szerint, a legnagyobb sietséggel történék, hogy az angol csapatok együlbessenek a belga angol hadsereg roncsaival, amelyek az angol-francia csapatokkal együtt Ypernig nyomultak elő. A gyűlekezésnek az lenne a célja, hogy az így összesereglett negyedmilliónyi katona erős támadást intézzen a német jobbszárny ellen. Calais népe pánikszzerűen menekül a német támadástól való félelmében. Egy angol páncélos a part védelmére Dünnkirchen és Calais között manővroz.

A belgiumi harcok.

Rotterdam, október 21. A Nieuwe Rotterdam'sche Courant közli Ypern közeléből automobilon-érkezett emberek elbeszéléseit, akik beszámolják, hogy Ypern közelében nagy harcok folynak. Francia és angol csapatok állnak ott szemben németekkel. Több környező helységről amelyeket németek szállítottak mag, erősítések érkeztek a harctérre.

erőviszonyaikat kiegyenlítik. Ha ez megtörténik, akkor utjára állják a németeknek és megtartják két fontos kikötőhelyüket, Dunkerquet és Calais-t. A harcok még folynak, de egy jelentés szerint Lillenél nyugatra már visszavonulnak a franciák.

A helyzet alakulása különben azt mutatja, hogy a németek nem a jobbszárnyukon akarják a döntést kiereszkölni és csak arról van szó, hogy elvágják az angolokat a direkt hiánypótlé vonalaiktól, továbbá, hogy az Anglia elleni hadműveletek részére bázist keressenek. A döntés, az eredeti terveknek megfelelően a Reims—Verdun vonalon lesz, vagy pedig Belfortnál a déli szárnyon. Áttörés, vagy átkarolás lesz a módja annak, hogy a szövetséges erők zömét elvágják természetes visszavonulási vonaluktól és erőforrásaiktól. Ezek nem északon, nem Angliában, hanem délen, Franciaország nagyobb és gazdagabb részén vannak.

Az északi szárnyon az erők néhány nap múlva kiegyenlítődnek, a frontok a tengerig fognak nyúlni, a csapatok mindkét részen beállásuk magukat és kialakul a hadsereg várharca. Itt is, mint mindenütt eredménytelen lesz a front-harc. Most a főcél: az átkarolás. Ez azonban most már csak a déli szárnyon lehetséges. Ehhez azonban új és nagy erők kelljenek. A döntés egy szóban foglalható össze: Verdun.

Amsterdam, október 21. A Dnieluv van den Tag jelenti Sas van Gentből 19-iki kellel: Blankenbergében a németek megérkezésekor háromezer katona és kétezer polgár volt, akiket a németek megérkezése annyira meglepett, hogy idejük sem maradt a menekülésre.

Havre. (Sajtóbizottság engedélyével. Táviróda.) A belga királyi pár és a miniszterelnök a belga hadsereg közelében tartózkodik.

London, október 21. A Giornale d'Italia jelenti: Tíz-tizenkét Ostendéből érkező gőzös Lowestortban belga menekülteket szállított partra. Legnagyobb részük asszony és gyermek. A menekültekkel megrakott vonatok ma reggel Dowerből Liverpoolba és Manchesterbe indultak. Az este ötezer sebesült belga katona érkezett Manchesterbe.

Egy hónapja tart az amszterdami csata.

London. (Rómán új) Az Aisne és Oise között folyó csatáról jelenti a Standard:

— Egy hónap óta dül már az Oise és Aisne között a világtörténelemnek kétségtelenül legnagyobb csatája. Egyetlen nap nem múlt el anélkül, hogy akár az egyik, akár a másik fél részéről akció ne történt volna. Mál-

tán nevezhető ez az öldöklés azért is a világ legnagyobb harcának, mert ilyen hosszú ideig még sohasem állottak egymással szemben ellenséges csapatok, anélkül, hogy akár egyik, akár másik fél ne mondhatta volna magát győztesnek. Ez a rettenetes csata már szeptember hó végé felé, a csaták tizedik napja körül kezdett hasonlítani a városstromhoz annál is inkább, mert a német seregek felvonultatták a rettenetes hatású, nehéz ütegeiket és mert úgy a franciák, mint az angolok erősen védett és állandó erősítéseknek is beillő hadállásokat foglaltak el. Különösen az ágyupartok vannak nagyon megerősítve és így nem is esoda, hogy a folytonos tüzéségi harcban nem mutatkozott egyik részen sem a várva-várt döntő fölény.

Francia vereség Elzászban.

Strassburg, október 21. Erős francia csapatok az utóbbi napokban ismételen kétségbeesett erőfeszítéseket tettek, hogy betörhessenek Elzász földjére, de a német sereg a Weserlin- és a Münster-völgy felől nagy erővel verte vissza a franciákat a megszártáira kergette az olzsozi határtól nyugat felé.

Előszülyesztett angol gőz.

Kristiánia: A Glitro nevű angol gőzöst a norvég parttól hat mérföldnyire német tengeralattjáró elsülyesztette. Legénység megmenekült.

A portugál segítség.

Gibraltár: (Sajtóbizottság engedélyével Táviróda.) 16 szállító hajó kész Portugáliába menni és a portugál katonákat behajózni.

A tengeri harcok.

London, október 21. Az Undeantod cirkáló és a négy német torpedónaszád közötti, október 13-án Harvichban, az Északi-tengeren lefolyt harorról az előbbinek legénysége a következő részletet mondja el:

Szombaton hagytuk el Harvichot, hogy előrsi szolgálatot teljesítsünk. Sikerült a német hajókat összeütközésre kényszeríteni és a német hajók legénysége hősiessé küzdött a tulerővel szemben. Az Undeantod nagy ágyui nyitották meg a tüzelést öt mérföldnyi távolságból. A cirkáló, amelyet a kísérő angol hajók a torpedó-támadásoktól megvédték, két jelentős torpedónaszád ellen irányította tüzelését. A többi angol hajó a többi torpedónaszádot foglalkoztatta. A német torpedónaszádok mindvégig hősiessé harcolva, egymásután sülyedtek el. A harc másfél óráig tartott.

Rotterdam, október 21. A Rotterdam'sche Courant jelentése szerint a Drotnigg-Sophia norvég hajó kapitánya azt állítja, hogy ő, aki tanuja volt a tengeri küzdelemnek, tisztán látta, hogy egy angol torpedóuzót egy német torpedó löveg eltalált és hogy erre az angol hajóról sűrű gőzfelhő szállott fel, amiből a kapitány azt következteti, hogy az angol hajón kazánrobbanás történt.

Milanó, október 21. A Corriere della Seranak táviratozzák Pétervárról: A „Pallada” orosz cirkálóval, amelyet a német tengeralattjáró torpedója ért, 565 tengerész sülyedt a tengerbe. Az egész legénységből mindössze hét matróz és egy gépész menekült meg. A német tengeralatti naszádok vakmerően szembeszálltak egy egész orosz cirkáló-hadosztályal. A Pallada rettenetes gyorsasággal sülyedt el.

Anglia Svédország ellen.

Róma, október 21. Idékezett távirat szerint, Angliában félnek attól, hogy Svédország állást foglal a mostani világháborúban. Hogy ezt megakadályozzák, az angol flotta egy része a svéd vizekre lett kiküldve, hogy ellenük yozza a Svédország részéről esetleg történő ellenséges állásfoglalást.

Görögország nem anektál.

Berlin. A Vossische Zeitung jelenti Athinból: Venizelos miniszterelnök megfogja azt a hírt, mintha az égő szigetek annexiójára vonatkozó királyi dekretum kibocsátása küszöbön állana.

Koszoruk helyett meleg ruhát!

(Hegedüs Ede aleznedes levele.)

Arad, október 21.

A fűtött szobák ablakait zörgeti az éjszakai szél, a kandaló pattogó tüze mellett nem érezzük hidegét. De azok, akik távol az édes otthon melegétől, szabad ég alatt tanyáznak, kinn az erdőn, mezőn, vizes, hótól átítított sáncokban, felettük, mellettük a golyók záporában, kik életüket és vérüket ontják a hazáért, e nemzet jövő életéért, azok megérdemlik, hogy érezzünk értük és siessünk gyámolításukra.

Harc dul szerte a nagy világban; a háboruban a halál öldöklő karja sújt. Itthon simuljanak egymáshoz az emberek, s egy szívvel-lélekkel törekedjenek enyhíteni a küzdők sanyarúságait. Minden felesleges fillér jusson azoknak, kik életüket adják az itthon élőkért és biztosítják a sir nyugalomát, szeretteik hantja felett. Egy virágzatot ejtsünk ma elhaltjaink sírjára, — a drága koszoruk értékét adjuk a hadbavonultaknak, kik szenvednek messze tőlünk a nagy hidegben. Ruházzuk fel őket, s minden darab meleg ruha, melyet az élő harcosoknak nyújtunk, biztosítja a sir nyugalomát.

Arad város nemesen érző társadalmához fordulok vallás és nemzetiség különbség nélkül és midőn közlöm a katonai Parancsnokságnak hozzám intézett felszólítását, kérek mindenkit, hogy adakozzék tehetsége szerint a nemes célra. A jó Isten áldása kíséri azokat, kik segítenek az édes Hazáért küzdőkön. Ime a levél, mely a nemes lelkekhez szól:

„Cs. és kir. katonai állomásparancsnokság

Aradon. 660—2. szám.

Nagyságos dr. Mülek Lajosné urnőnek, kir. közjegyző neje

Arad, Salacz-utca.

Arad, 1914. október 18-án.

Ismeretes nagyságos asszonynak azon lankadatlan igyekevése, hogy minden olyan téren, ahol az emberiségen segíteni, ahol fájdalmakat és nyomort enyhíteni, ahol a szenvedőket gyámolítani kell, ott nagyságod határozó működése rögtön megnyilvánul és nagyságod az, aki segít, enyhít és gyámolít.

Ezen közismert tényből kifolyólag teljes tisztelettel az iránt van szerencsém nagyságodat felkérni, hogy mindenre kiterjedő figyelmét a harctéren levő katonákra is kiterjeszteni kegyeskedjék, akik esőben, hóban a szabad ég alatt táborozni kénytelenek. Igaz, hogy a hadvezetőség gondoskodik róluk és téli ruhákkal ellátja, amennyire lehetséges, de nem képes valamennyiről úgy gondoskodni, hogy kellő védelmet nyerjenek a zord időjárás ellen.

A jószívű emberek, a nemeslelkű hölgyek közreműködése e téren sokat segíthet, amint segített már más téren is.

Nagyságos asszony kezdeményezésére bizonyára nagy segítségben részesülne több katona. Ezért igen kérem, méltóztatásuk oda-hatni, hogy a város áldozatkész közönsége a közeli kegyeleti nap alkalmával e célra ismét nyissa fel orszonyét és adakozzék e szép célra nagyságod kezébe, hogy bármily télire való ruhát lehessen gyűjteni. De ezenkívül van még egy tiszteletteljes kéresem.

Minden év halottak napján megemlékezünk mi elhunyt bajtársainkról és mécesest gyűjtünk sírjaikon a mikelakai katonatemetőben.

Ez évben ezen megemlékezést ünnepélyesebbé szeretném tenni, mivel több, az el-lenségétől nyert sebesülés következtében meg-

halt katonával szaporodott a temető lakóinak száma.

Igen kérem nagyságodat, kegyeskedjék mozgalmat indítani, hogy a bajtársi megemlékezés külső megnyilvánulása ez évben az által ünnepélyesebbé tétessék, hogy a mi, a bajtársak virágszálaihoz Arad város társadalmának virágszálai is járuljanak, de főképp ünnepélyesebbé tétessék az által, hogy a polgári társadalom hazafias érületű tagjai november 1-én délután fél 4 órakor a katonai temetőben megjelenve, a kegyelet adóját a bajtársi szeretet és hála külső megnyilvánulásával együtt róják le azok iránt, a kik a messze távolban levő szülők,

hitvesek és gyermekek imáját e kegyeletes napon nélkülözik s a kik a hazáért — a magyar névnek dicsőséget szerezve — áldozták fel fiatal életüket.

Kérésam teljesítését bizton remélve, maradok őszinte tisztelettel: Hegedüs Ede alezredes.

Eddig a levél. A kegyes adományokat nemesen érző nők fogják kérni, de addig is, míg a gyűjtés megindul, adományokat elfogadok, s azokat kérem hozzám (Salacz utca 2. szám) küldeni. Az adományok nyilvánosan nyugtáztatnak, az elszámolás kapcsán.

Az ég óvja hazánkat, — juttasson győzelmet harcosainknak.

Dr. Mülek Lajosné.

A kőrösmezői harc tűzvonalában.

— A csata képe a hegytetőről. — Orosz srappelleső között. —

— A máramarosi hadiszintérre küldött tudósítónktól. —

Kőrösmező előtt, október 18.

Az ütközet folyik, az ágyulövedékek süvítve szelik a levegőt, gyalogsági tűz pattog, kiáltások hallatszanak. A fűben hasalva írom a tudósítást, egyelőre csak rövidet, hogy valamelyik lovasküldönc még ma, vagy reggel jökor bevihesse Szigetre.

Az éjszakát Borkuton egy istállóban töltöttük valamennyien. Tegnap, szombat este még gyorsan abproztoltak egy ágyut és Kőrösmező felé irányítva, két lövést adtak le, de válasz nem jött. Az éjszaka nyugalomban telt el. Anagy hidegben egymáshoz simulva aludtunk dideregve.

Vasárnap délelőtt szintén nyugalom. Csapatunk zavartalanul vonulnak előre. Kőrösmező előtt, mintegy öt-hat kilométernyire ismét, egy teljesen telrobantott vasuti hid.

Délután megkezdődik az ágyuharc. Mi sietve megírjuk táviratainkat, amelyeket Károlyi Imre gróf cenzuráz s szaladunk előre, ahonnan a tompa dörgés hallatszik.

A vezénylő tábornok adjutánsával tartok, aki hirszerző szolgálatra megy előre, aztán egy tüzérkapitányhoz csatlakozom. Felmászunk egy dombra, a tüzérkapitány távcsövével vizsgálja a vidéket.

Az ágyuk dörögnek, sivitanak. Az oroszoké élesen, sivítóan, a mieink tompán, nagyobb döréjjel. A kapitány átadja nekem a távcsövet s magyarázza nekem:

— Előttünk közvetlenül, ott az erdő mellett az a fekete vonal, az ellenséges kolonna. Itt — mutatja a térképen — ezen a hegyen áll az ellenséges üteg, amely a tőlünk jobbra fekvő erdőben lévő gyalogsági állásainkra küldi srappelljeit...

Az utolsó szavakba belevegyül egy pukkanás. Tőlünk száz lépésnyire csap le egy srappell.

A kapitány leguggol és rám kiabál:

— Decken Sie sich! Nehmen's ab die weisse Kappe!

Egy bokor mögé húzodom, de több srappell már nem repül felénk. Nem következetesen tőlünk jobbra.

A kapitány egy hegytetőre kuszik fel. Vele tartok. Rámszól:

— Csak az ön felelőségére! Ne mondhasa, hogy én vittem tüzet.

Az ágyuk folyton dörögnek innen és túl. Végre felérünk. A mellem egy zihál, mint egy lokomotív. A fáradtság azonban eszembe sem jut. Életem legnagyobb napja ez, ott fentről élénk táru az egész ütközet, látjuk lecsapni a mi srappelljeinket, néha felvillani az ellenséges ágyukat. A tüzérkapitány berajzolja térképébe a szituációt, aztán parancsot küld ütegéhez. Most hozzám fordul:

— Kérem, nagyon kérem, keresse fel az excellenciás urat s jelentse, hogy erről a pontról tisztán látni mindent.

A meredek hegyoldalon rohanok, gurulok. A tábornok és kísérete azonnal nekivágnak az úttalan utnak s fél óra múlva fentről távcsöveznek.

Az ütközet folyik. Most hozzák az első sebesültet, egy erdélyi ezred alvezetését. Jelenti a tábornoknak:

— Ép mikor felfejlődtünk, hirtelen gyalogsági tüzet kaptunk. Egy golyó a lábamon ért s csontot is talált. A kommandót átadtam K-nak.

— Ich danke — válaszolja a generális — baldige Genesung!

Szürkül. Tíz lépésnyire tőlem áll a vezérkar s én hasalva irok. Öt óra. Vágtató lovon érkezik Károlyi gróf s jelentéseket hoz. Nyomulunk lassan, de biztosan. Honvédtüzéreink kitétek magukért.

Már nem látni. Abbahagyom az írást. Lassan egész besötétedik. Egy autó lámpájánál még egy maradtat vetek papírra: Előttünk vérvörös a láthatár. Kőrösmező ég.

Zádor Jenő.

Szerb földön — félóraig.

— A déli harotér eseményei. —

— Kiküldött munkatársunktól. —

Jarak, október közepén.

Rumáig vonaton, onnét kocsin jutunk el a Szerémség legutolsó falujába, Jarakra. Jó, hogy katonai kísérettel megyek, mert különben Rumán rekedhettem volna. Jarakig menő kocsit nem kapni az igen élénk és katonasággal megpakott Rumán, mert minden fuvaros attól tart, hogy az uton elrekvirálja a kocsiját, lovát. A majdnem két óra hosszú tartó utat katonai előfogaton tehettem meg. Amerre a szem ellát, mindenütt katonai uniformis folyik össze a ragadós sárral. Hol menetelő, hol álló csapatok tűnnek föl. A szakállas népfölkelők szomszéd-ságában egészen fiatal magyar gyerekek masroznak és tele tüdővel, belepírosodva dalolják:

Megállj bitang Szerbia

Nem lesz tiéd a szép Bosznia!

Régi, három hetes esatározások emlékei között friss nyomok; egész sereg patronhüvely a sárba taposva, kilométernyi hosszúságban lőfedezékek, elszórt katonagombok, rongyos sapkák, amelyek a sártól igazán nem ismerhetők föl vajjon a mieinké, vagy a szerbeké? A lőárkokról azonban már tisztán magtudjuk állapítani, hogy kik csinálták. A szerb lőárkoknak olyan a fedele, mint a vásári fabódéké és csak hátul van vagy negyven centiméternyi nyílása, amelyen a katona belebujik. Ilyen árkokkal dolgoztak a szerbek már a hátkáni háberuban is. Az itt talált magyar fedezékek nem ilyenek; a mieink lövészárkai alig fél méter mélyek és a fejtetőjük csak néhány centiméter magas. Vannak aztán egészen kis fedezékek, olyanok, hogy a katonának csak a tarkói fájnak bele a földre magas földhányás áll. Ezek valószínűleg igen gyorsan készültek. A fedezékek szinte megszámlálhatatlan hosszú soráról elvonja a figyelmemet az a husz-harminc „deckung“, amely a fedezéksortól mintegy husz lépésnyire van. Itt, úgy látszik, vagy harminc vakmerő magyar katona előre nyomult a csapatától és hirtelen új fedezékek mögé bujva támadtak a gyűlölt ellenségre.

A kócsi más irányba fordul. A vérrel áztatott fekete buzaföldet kukoricások váltják föl. A kukoricaszárak a földön fekszenek, a katonák legázolták azokat még mielőtt a tulajdonosuk letörhette volna a kővet, érettséget.

— Ez már akkor történt — magyarázza a mellettem ülő — amikor a szerbek kitakarodtak innen; azonban a komitások itt bujkáltak a kukoricásban és az áruló lőkeg titokban, ajszaka ételt hordott nekik. Azóta már híres a kukoricásnak, so a komitásoknak, sa az áruló benszülőtteknek. Hihetetlenül érdekes eseteket hallani itt a szerb lakosság egyes töredékének eltávolításáról. A legnagyobb harcok idején például a magyar és szerb sereg között lévő területen egyszerre megjelent egy kis paraszt fiú és libákat hajtott maga előtt. Katonáinknak föltűnt, hogy tüztengerbe megy libát, legeltetni a gyerek. Eleinte mulattak rajta. De nemsokára a fiú rövid figyelés után egyet fordult és hirtelen levette a felső kabátját. A háta közepére kis tüdő volt erősítve. A következő percben a szerb srapszelek fedezékeinket verdesték. A fiú szerb kém volt. Azóta nincs kimélet: aki idegen a tűzvonalba kerül, menten lepuffantják katonáink.

Másik eset. Jarakra a Száva tulsó oldaláról a szerbek lövöldöztek. A polgári házakat

se kimélték; de a postaépületet mégse bántották. Csapatáink figyelmessé lettek erre a furesa körülményre. Behatoltak a postaépületbe és a padláson olyan asszonyokat találtak, akik a legravaszabb módon, jelekkel adták tudtul a szerbeknek, hol rejtőzködnek katonáink.

Amikor az asszonyokat eltávolították a postaépületből, a Száván túlról oda is hullani kezdtek a gránátok.

Az árulások emlékei ötlenek szemünkbe itt is, ott is. Egy magas jegenyefa derékon ketté törve, mintha valami fehér gyertyát vágta volna el. Ezen rejtőzködött egy szerb paraszt és pipa füsttel jelezte, hogy merre tart a monarchia serege. A jegenyét ketté fűrészelték s a két lábú madárral végeztek.

A kocsink most konzervdoboz-halmazon gázol át. Az egész környéket teleszórták konzervdobozokkal. Vacsora volt-e a győzelmes harc után, vagy erőgyűjtés az útközteshez. A harcot nemesak a bádogdobozok és egy-egy elhagyott csajka tanusítja, hanem az az ágyukócsi is, a mely árván bámul át a közelben kanyargó folyón túl meredező kopár, érzéketlen hegyek felé.

Közeledünk a szerb határhoz. Az ut mentén nagy batyukkal megrakott parasztok ülnek, állnak, mennek. Ezek menekültek. De, hogy honnét jönnek, nem tudom, s hogy hová igyekeznek, azt viszont ők nem tudják. Alázatosan morognak. Jarakon alig van polgári személy. A harcok következtében a házak — igen kevés kivétellel — leégtek. Az egész falu egy nagy tábor. A határban szinte megszámlálhatatlan sok, barna vászonfedeles tréncócsi. A kocsis mellett egy-egy szuronyos katona. A fiúk egy-egy kocsiról nagy szuszogva cipelnék el valami sok szögletű, nagy fekete masszát.

— Jaj, de nehéz — mondja az egyik jó szolnoki dialektussal — hogy szaladnál Petár tarkójába.

Megtudom, hogy a nagy fekete tömeg: gépfegyver töltény. Az egyik kócsi alatt egy öreg tizedes katona profantot eszik legymával. Mellette fekszik egy bársonyszőrű kis fekete kutya és a fariát a földhöz verdesi, amint a gazdája jó étvágyu falatozását figyeli nedves szemével. A kócsi odalépek, lassan morogni kezd. A tizedes lassan leinui.

— Még mindig morog a kis kutya, pedig tudhatná, hogy a kapitány ur rögvést elzavarja, mihielyt meghallja a hangját. Legalább huszszor elkergették már, de nem tágit tölem. Jászapítól idáig kísért. Ha lelőttük a vonatról; biztos, hogy az utolsó kocsira felugrott. Nem lehet megszabadulni a hü állattól.

Végigsétáltam az elhagyott házak között. A legtöbb épületnek a tetője pusztult el, de soknak a falai is bedültek és kilátszottak a nyílásokon az elhagyott szobák, a kormos butorok, az összezuzott eserephalmaz. A községi bíró háza a legérdekesebb. A tulajdonosa talán már nem is él...

A bíró házában falai úgy leomlottak, hogy egy kis óvatossággal átléphetjük a falak maradványát és már a szobában is vagyunk. Szoba... A vizitszobában szalmacsomó's rajta három sertés rőfög. A vályujuk — két nagy levesestál. A sarokban olajnyomatu képek. Az egyik Péter királyt ábrázolja, a másik képen — igen eimosódva és behamuzva — az egész

királyi család volna látható, ha be nem szakgatta volna valaki a kartont.

Lassan leballagunk a cuppogó sárban közvetlenül a Száva partjára, ahol a ponton-híd áll. A híd, ahogyan futtában meg tudom olvasni, nyolcvannégy pontonból áll. Minden pontonban a két oldalánál egy-egy pionér ül és egyebet nem tesz, mint kanalazza ki belőle a Száva betolakodó hullámain. És közben füttyrésznek a legények. A hidon most nem sokan voltak. Ásóval felszerelt kisebb csapat vonult át a egy-egy ló municióval a hátán óvatosan lépeget. A deszka dübörög a lábuk alatt. A nap süt, de hűvös szél süvit keletről. Sok kilométernyi messzeségben szürke hóhegyek bámulnak. A csuczukon ragyog a napfény. Csupa rejtély az egész vidék ott túl a Száván. Mi történik a hegyek tövében? Ezt szerettem volna megtudni s azért jöttem, hogy odáig eljuthassak. A hidparancsnok kapitányhoz vezetnek, aki egy kis deszka sátorban térképet tanulmányoz. Az első szava az, hogy nem mehetek át a hidon, mert szerb területre csak F. tábornok engedélyével léphet az, akinek hivatalos dolga nincs. A tábornok ur pedig már mélyen bent jár Szerbiában.

— Egy újságíró van ugyan odaát, de ő is úgy tíznaponként hazautazik, s ismét visszajön. Ő már hetek óta ott van; egy magas állású funkcionárius védelme alatt jutott át. A tulsó oldalon életveszélyes s mi nem vállalhatunk felelősséget senki életéért.

Hosszas kérésre annyit megengedett, hogy átmehessek a hidon s közvetlenül a parton egy kis sétát tegyek. Mélyen behatolni azonban nem engedett.

Két katona került mellém és átkísértek a hidon. Mindössze fél óráig maradtam odaát és aztán bucsut inteltem a ragadós sáros földnek, a buta hegyeknek, a néma sárga fáknak, a hangtalan kukoricásnak. S amint arra gondoltam, hogy ezek már mind a miénk, nem is találtam olyan csufnak, olyan visszataszítónak,

— Hegyek, fák, adieu! A viszontlátásra.

Bolgár Lajos.

Aradi tanár levele a harctérről. Megirtuk, hogy az aradi felsőkereskedelmi iskola volt II. A. osztálya kedves hangu levéllel kereste föl a déli harctéren katonáskodó tanárját, Kópos Aradint, a női felső kereskedelmi iskola igazgatóját. Az igazgató most a következő választ küldte volt tanítványai üdvözlétére:

— Megkaptam irásokatok kedves fiúk. Köszönöm. Tele van szívvel minden sorotok. Jól esik minden betűtök, mert azt olvasom ki mindegyikből, hogy fogott rajtatok a szavam. Hallom, jönnétek ti is. Így olvasom egy kezembe tévedt ifjusági szózatból. De csak maradjatok, míg felsőbb helyről nem jön a hívó szó. Rátok itt még nincs szükség. Ti készültetek az iskolában arra a boldog jövőre, amit mi itt készítünk nektek. Mert a békeséges jövő is csak úgy lesz igazán boldog, ha becsületesen fölfegyverzett közgazdasági harcokat talál. Egyelőre csak tanujatok és szeressétek egymást. Szeressétek egymást — ne vegyétek sablonos tanári szólamnak, ha ezt mondom, — faji és vallási különbség nélkül. Mert bigy-jétek el nekem: a nincsen a harctéren nemzetiség, nincs itt sem ilyen, sem olyan fajhoz tartozó, nincs a harctéren se katolikus, se protestáns, se zsidó. Csak egy van: a hazáért mindeure kész igaz hazafi és egymást testvéreként szerető, becsületesen harcoló kemény férfi. Így legyen az iskolában is. Válgatok ilyenekké ott. Aldjon meg az Isten benneteket. Fogadjatok mindannyian erős kézzorításomat.

Magyarországon nincs ellenség.

— Gallióban üldözzük az oroszokat. —

— A mármárosi hadiszintérré küldött tudósítónk távirata. —

Mármarossziget, október 21.

Amikor Kőrösmezőt égni láttuk, azonnal sejtettük, hogy az oroszok föladták a védekezést és elmenekülve fölgyújtották a községet. Ez a föltevés valóra vált: a kora reggel kiküldött lovasőrjáratok jelentették, hogy vasárnapról virradó éjszakán az oroszok kivonultak Kőrösmezőről. Utolsó csapatuk hajnali fél négykor hagyta el a falu határát. Csapataink zöme erre a hírre elindult a szvidoveci táborból és reggel bevonult Kőrösmezőre. Másnap én is eljutottam ide.

Láttam, hogy az oroszok csak a kőrösmezői vasuti állomást és a nagy gőzfűrészt telepet és néhány kisházat gyújtottak föl. Ezek porrá is égtek. A lakóházakat kirabolták. A kőrösmezői templom erősen megrongálódott, mert az orosz tüzéség a templom fedezete alól lőtt és a mi gránátjaink szétrombolták a templomot. A községbe történt bevonulásunk után egy ütegünk szintén a templom mellől fogta tűzbe a Tatár-szorosban álló oroszokat, hogy gyalogcsapataink előrenyomulását fedezze.

Kőrösmezőn keresztülhaladó főerőnkhez ekkor már csatlakozott északnyugatról egy újabb hadoszlopunk, amely a Szvidovec hegység lej-

tőin Kőrösmezőről tört előre, hogy az oroszokat bekerítse. Az ellenség azonban a megsemmisítéssel fenyegető bekerítés elől visszavonult. Csapataink kedd reggelig Kőrösmezőn táboroztak, hogy a harcok fáradalmait kipihenjék. Tüzérségünk és előőrseink azonban szakadatlanul nyugtalanították az oroszokat. Kedden reggel kellett volna megkezdődni az általános támadásnak, azonban már hajnalban az a jelentés érkezett a földérítésre küldött őrszolgálatoktól, hogy az oroszok elhagyták a Tatárszorosot és a jablonicai hágon keresztül galiciai földre léptek át. Mármárosban és Magyarországon nincs többé harcban álló orosz csapat.

A menekülő oroszok üldözése most már galiciai területen tart tovább. Az oroszok a Pruth-völgyében menekülnek. Utjukba Jablonicán gyújtogattak. Most Tartarowo és Mikuileyen körül haladnak az orosz csapatok, amelyeket A. altábornagy sikeresen üldöz. Ha lehet: én is az üldözők nyomán megyek tovább.

Táviratomat a magyar határszélről küldöm vissza Szigetre föladás céljából.

Zádor Jenő.

Hatvanöt elnémitott francia üteg.

(Két német pilótatiszt bravurja. — Negyvenkét óráig légi földérítő szolgálatban.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Berlin, október 21.

Egy haditudósító Brüsszelben két pilótatisztal találkozott, akiknek mellett úgy az első, mint a másodosztályú vaskereszt díszítette. Az egyik hadnagy, szinte gyerekember még, elmesélte, hogyan jutottak a ritka kitüntetéshez:

— Tüzérségnek teljesített földérítő szolgálatért kaptak — mondja.

Átlag 2500 méter magasságban száguldottak át pilótáink óriási elipsziseket leírva a levegőben, a német ütegtől az ellenséges állásokig. A gép vibrál. A motor zug és berreg. Kattog és dörög. És ez a zene megnyugtatja a repülőket idegeit. Olyan hangos, hogy fent a magasban még a legnehezebb ágyuk menydörgését sem lehet meghallani. Messzelátóval kikémlenek az ellenséges ütegek állását és megfigyelik lövéseink hatását. Jelek útján, melyeket itt természetesen nem lehet elárulni, tudtul adják lövéseink hatását: „Balra mellette”, „Jobbra mellette”, „Nagyon rövid”, „Nagyon hosszú”.

A franciák emellett azt az ismert taktikát követik, hogy ütegeik állását folyton változtatják. De szédületes repülésben, átlag óránkénti száz kilométeres sebességgel mindig újra és újra visszatérnek repülünk és közlik tüzérségünkkel az új állásokat. Gyilkos harc ez. Ahogy a vérese kering a kis csirke körül, amely játszadozva elszaladt anyjának védőszárnyai alól, úgy kering a levegőben a tüzérségi állások körül a repülőember, halált és romlást hirdetve nekik.

De ha közeledik az ellenséges állásokhoz, akkor feléje süvitenek a srappellek és a gyalogság sortűzet ad rá. Magasabbra, egyre magasabbra száll ilyenkor. Az embereket nem

látja többé. Csak a lövészárkokat látja, mint kis, keskeny vonásokat. De a francia lövészárkok észrevehetőbbek: *finom vörös csik mutatja az árkok helyzetét. A szép piros nadrágok, a tarka keppik fölvilágítanak. A piros szín áruló.*

Berregve rohan a gép tovább. Egy felhőből hirtelen előretör egy kis, ellenséges repülőgép. Kisebb és könnyebb, mint a német gépek. Átlagos sebessége százhusz kilométer és fel van fegyverezve. A német pilóták ezt a típust, a Voisin-készüléket, „a parasztek ijedelmének” nevezik. De ők nem félnek tőle, mert a „parasztek félelme” idáig még nem mutathat ki sikereket.

A két madár most egymás mögött repül. Megpróbálnak közszedni egymáshoz és kitérni. A kölönösen leadott lövésekből nem hallani semmit.

A repülőket magasabbra szállnak, a védő felhőkhöz és egyszerre egyik vagy másik eltűnik a felhőkben, amelyek fehéren és sűrűn usznak az égen. Ha a veszély növekszik, akkor a siklórepülés elsegít a saját állásokhoz.

A mellett a repülőnek ügyelni kell arra, hogy ne kerüljön saját tűzvonalaiba, mert a magasba lőtt lövedékek pár kilométernyire fölhatolnak a levegőbe.

Ebben az idegtépő összevisszaságban, ebben az ezer veszéllyel járó lázas repülésben két pilótatisztünk rövid megszakításokkal és pihenőkkel negyvenkét órát töltött a levegőben.

Az első nagy sikerek után mindketten a másodosztályú vaskeresztet kapták jutalmul. De mikor újból és újból megint felszállottak, fáradhatatlanul és csodálatos sikereik folytán növekvő örömmel, mikor biztosan és hajszalnyi pontossággal egyik üteget a másik után derítették fel, mikor az ellenség tüzelése gyengébb és gyengébb lett és mikor a több napos harc végén kitűnt szolgálataik összes eredménye, a mikor látták, hogy a repülőgép az ellenség tüzelésének hány nyomát mutatja és mikor föl-

derítésük alapján hatvanöt ellenséges üteget összelövöldöztek, akkor a két fiatal, friss tiszt megkapta a legmagasabb kitüntetést, amit katoná megszereshet: az elsőosztályú vaskeresztet.

Büszke örömmel viselik a két keresztet.

De nincs idejük, hogy fogadják bajtársaik gratulációit és köszönetét.

— Gyerekek, aludnom kell — mondta X. hadnagy éjfél felé. Reggel ötkor Calais felé kell mennem, hogy egy pár bombát ledobjak. Remélhetőleg szép marad az idő, hogy alaposan befűthessünk az angoloknak.

Másnap reggel felelőztünk az égre és szép, tiszta idő volt. Akkor tudtuk, hogy messze nyugaton ijediség és aggodalom terjed és hogy fenn, a magasban, csillogva, mint egy ezüstös madár, a német Taube köröket ír le az ellenség fölött.

A visszalopott butorok.

(A mármárosi orosz betörés epizódja.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, október 21.

Perényi Zeigmond báró belügyi államtitkár tegnap este meleg ovációba részesítette a munkapárti klub abból az alkalomból, hogy Mármárosból végleg kitakarodtak az oroszok. A rögtönzött ünneplésnek magyarázatul szolgáljon, hogy Perényi báró Mármárosba való, hosszú időn át volt a megye nagyon népszerű és igazán szeretett főispánja és családja egy évszázadon belül negyvenöt főispánt adott a büszke határvármegyének.

A szívélyes jókívánságokat mélyen megindulva fogadta Perényi báró, aki a kozák betörés óta most mosolygott először. Ezután szóba kerültek a mármárosi események és az eszmecsere során kijelentette Perényi báró, hogy a mármárosi pusztítás és fosztogatás nagy része a rutén parasztek lelkiismeretét terheli. Ezt a vélekedést a következő vele történt érdekes esettel igazolta, amely sokban emlékeztet Maupassant egy kisértetiez, bizarr novellájára.

— Fenn Mármárosban — mondotta — hegyek közt egy árnyas erdőszégen van egy kis villám. Mindössze négyszobás, de gyönyörű fekvésű és kényelmesen berendezett. A pompás helyen én meg a családom minden nyáron örömmel töltöttünk el egy pár hetet. Amikor az oroszok kivonultak arról a vidékről, ahol a kis nyaralóm fekszik, érdekelt, vajjon mi sorsa lett kedves villámnak. Sürgönyilleg felszólítottam a mármárosi főispánt és megkértem, hogy egy helyi viszonyokkal ismerős detektívet küldjön ki oda. A kiszemelt titkos rendőr teljesítette megbízatását és jelentette, hogy kaput-ajtót tárva-nyitva talált és az épületben nem volt egy mozgatható tárgy. Az asztalokat, székeket, szekrényeket, lámpát, fotelokat, szőnyegeket, mindent elcipelték ismeretlen kezek. Azaz mégis maradt valami a nyaralóban: egyetlen egy szekrény, feltörve, üresen.

Detektívem — ötletes fiókó — a villából a szomszédos faluba ment, ott maga köré gyűjtötte az embereket és a következő kis beszédet tartotta előttük:

— Hálátlan és komisz népség vagytok! Perényi báró ur mindig jó volt hozzátok és ti most így háláljátok meg a jószágát? Holnap kijön a hadbíró és tizenkét akasztófát állíttat fel. Majd eldől, hogy a falu lakói közül kik kerülnek ezekre az akasztófákra, mert hogy ti vagytok a tolvajok és rablók, az bizonyításra nem szorul.

Ezzel a titkosrendőr kocsióra ült és otthagyta az elálmélkodó falut. Másnap reggel 7 órakor újból kiment a villámhoz. Már az uton gyanús volt neki a sok kocsikerék-nyom. Gyanúja beigazolódtott: a nyaralóban egészen más kép fogadta, mint előző napon, minden butor, szőnyeg a helyén és nem hiányzott az ingóságok közül egyetlen egy darab sem.

Az oroszok kiszorítása Galiciából.

Orosz földön lesz a döntő ütközet. — Az ellenség déli szárnyát átkarolás fenyegeti. — 70,000 halott Przemyslnél.

Távírási tudósítás.

Budapest—Bécs—Berlin, október 21.

A galíciai és orosz-lengyelországi harcokról a Pester Lloyd katonai munkatársa a következő stratégiai képet adja:

— Ismételten hangoztattuk a Medyka—Stry Sambor vonalon folyó harcok jelentőségét és azt, hogy minden lépés, amit előre tesszünk, elhatározó befolyással van a Varsónál és attól délre történő összeütközésekre. És nem mulik el nap anélkül, hogy kedvező hírt ne kapnánk a harcok előrehaladásáról.

Az oroszok makacs elszántsággal tartják ezt a vonalat, amelyen nemcsak erős csapatokat gyűjtöttek össze, hanem a terep előnyeit felhasználva a hadi technika minden eszközével megerősített állásokat foglaltak el.

A Medyka—Stry Sambor közötti vonal a San és a Wiar mentének keleti magaslatain vonul végig. A Strwiazig mindössze háromszáz méter magas és alig száz méteres nivókülönbséget mutató fevnsík ez, tehát igazi manőverterület. A Strwiaz és Dnyeszter közt Stry Sambor felé erdő fedte és nehéz a terep, a dombok magassága pedig 600—700 méterig emelkedik.

Támadásainkkal, mint azt Höfer vezérőrnagy jelentése — melyet lapunk élén közlünk — mutatja, az említett terület északi szárnyán és közepén már szép eredményeket érünk el, miután a Strwiaz mindkét partján előrehaladó déli szárnyunk visszaszorította az oroszokat. A Miayniecól délre fekvő Magiora magaslát, ahol valószínűleg az orosz centrum helyezkedett el, már a mi birtokunkban van. Az oroszok kísérletet tettek a visszavételére, de sikertelenül. A magaslattól északra egészen Medykáig annyira megközelítettük az orosz harcvonalat, hogy már csak szuronyroham következhet. Ugyiszintén előrehaladt támadásunk délebbre Felsztynnél is. Rövid idő múlva kétségtelenül hírt kapjuk, hogy az oroszok vo-

nalát elfoglaltuk, mert már a Stry Sambor táján erőszakolt orosz ellentámadások — amelyeket sikerrel vertünk vissza — arra vallanak, hogy az ellenség érzi frónja gyöngeségét.

A Stry Sambor—medykai vonal azonban más okból is tarthatatlan az oroszok számára. A Kárpátokból előrenyomuló oszlopaink gyorsan elérik a Dnyesztert és ezzel az oroszok déli szárnyának stratégiai átkarolása befejezést nyer. Drohobycz és Strij ma már ismét a miénk. Déli szárnyuknak, amely a főhadiszállásról érkező jelentős szerinti várható jellegű csatában küzd, nagy támogatása lesz a Kárpátokból újabban előretörő seregünk, amely a Jablonica-hágón keresztül korgetett orosz csapatokat üldözi Galícia földjén és legközelebbi iránya Stanislaw lehet. Miután Höfer vezérőrnagy a Sereth folyó eléréséről is hírt ad, ebből megállapíthatjuk, hogy legkeletibb szárnyunk Cernowic felé közeledik. A nagy-Sereth folyó vonala alig van 40—50 kilométerre Bukowina orosz kézen levő fővárosától.

A bukovinai és délkeleti Galiciában történő hadmozdulatok azután rohamosan arra kényszerítik az oroszokat, hogy erősen védett állásaiból Lemberg felé, sőt Lembergől tovább északra vonuljon vissza.

Folytonosan nyomulunk előre.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: A galíciai, nyolc nap óta tartó harcok frontja egyre szélesedik. Przemysl északi és délkeleti erődíjének tűzértsége részt vesz a harcokban. Tegnap óta az ágyudörgés egyre távolabbról hangzik, amit az ellenség lassu visszavonulásának tulajdonítanak. A csapataink által a legutóbbi napokban ojtott foglyok számát kétezerre becsülik. Minden talpalatnyi helyért küzdenünk kell. Naponta körülbelül egy kilométert haladunk előre.

Hetvenezer orosz pusztult el Przemyslnél.

Berlin. A Vossische Zeitung értesülése szerint: A Przemysl elleni rohamoknál az oroszok vesztesége nem 40.000, hanem 70.000 ember volt. Így írják ezt meg a lemergi orosz újságok. Lembergben különben az oroszok pusztításai nem voltak akkorák, mint eleinte hinni lehetett.

Az orosz fővezér magyarázza a visszavonulást.

London. (Rómán át.) Az Observer jelenti Pétervárról: *Nikolajevics Miklós* nagyherceg úgy döntött, hogy az elhatározó nagy csata orosz területen lesz. Az orosz csapatok azért vonulnak vissza a przemysli vonalon, továbbá a San és a Visztula mentén.

Varsó készül az ostromra.

Krakó, október 21. Itteni lapok közlik, hogy Varsó készül az ostromra. Az orosz hadvezetőség a harotérről Varsóba szállított sebesülteket a birodalom belsejébe vitette.

Pétervárott tüntetnek a vereségek miatt.

Kopenhága, október 21. A „Politiken”-nek jelenti Pétervárról: Az orosz hadsereg nagy vereségei, amelyeket Kelet-Poroszországban szenvedett, most jutottak köztudomásra az orosz fővárosban. Vasárnap a Newski-Prospekten nagy tüntetések voltak a

vereségek miatt. Kozákok verték szét a tüntetőket.

Szótia. Egy európai hatalom szófiai követése azt az értesítést kapta, hogy Szentpétervárott megkezdődtek a megerősítési munkálatok. A hadvezetőség falragaszokon tudatja a lakossággal, hogy az erődítési munkálatokat csak éva-tosságból rendelte el és félelemre semmi ok sincs.

Orosz sebesültek tizezrel.

Stockholm, október 21. Vilna olyan, mint egy nagy kórház. Témérdek sebesültet szállítottak oda. A város azonkívül zsufolva van menekülőkkel. Az orosz jótékonyági egyesületek nyilvános népkonyhákat állítottak fel, az utóan főznek a szegények számára. Egy-egy népkonyha hótízsz inségesnek ad eledelt.

Konstantinápoly, október 21. Az itt megjelenő „Haver” című perzsa újság közli kievi tudósítójának levelét, amelyben a tudósító elmondja, hogy az utóbbi napokban 25.000 orosz sebesült érkezett Kievebe. Éjszaka vitték el a sebesülteket a kórházakba, hogy elkerüljék a közönség figyelmét. Minden hivatalos intézetet

s nagyobb középületet kórházzá rendeztek be. A sebesültek dicséretben beszélnek a német és osztrák-magyar csapatok bátorságáról.

Az orosz hatóságok minden érepénzt elvesznek a lakosságtól és papírpénzt adnak helyette. A mohamedán parasztok gabonáját értéken alul rekvirálják. A katonai hatóságok minden malmot lefoglaltak, ami a kenyér drágulásához vezetett. A gazdag emberek elhagyták a várost.

Az oroszok Garovszkyék rokonait.

Bécs, október 21. Schmidt csernovici katolikus praelátus az oroszok főhatalmazásával Bécsbe érkezett, hogy közben járjon a Garovszky fivérek anyjának és egyikük feleségének szabadonbocsátása érdekében. Az orosz kormány kéz arra, hogy szabadonengedésük fejében azokat a tuszokat, akiket szept. 15-én Csernovieban fogságra vetett, köztük Weisselberg dr. polgármestert és helyettesét, dr. Menzelt szabadon bocsátja. A közös külügyminisztérium semmi körülmények közt nem hajlandó az ajánlatot elfogadni, minthogy az ellenkezik a nemzetközi joggal. Ugyanis a Garovszky fivérek anyja és egyiküknek neje osztrák állampolgár és tuszai elfogott osztrák alattvalókkal csak orosz alattvalók volnának kiesérelhetők.

Oroszország segítséget küldene Szerbiának.

Bécs, október 21. Szófiából jelentik a „Südsl. Corr.”-nek: A rusezofil Mir című lap, Gesow volt bolgár miniszterelnök újságja, a következő közleményt teszi közzé: *Sawinski* orosz meghatalmazott miniszter újlag lépéseket tett *Radoslawow* miniszterelnöknel, hogy kieszközölje nála az engedelmet, a mely szerint orosz hadianyagot Bulgárián át szállíthasson Szerbia számára. *Sawinski* ezuttal nyomtatékosan hivatkozott a hágai egyezmény 7. pontjára, a mely a semleges államok területén át való hadianyag szállítását nem tiltja el. *Radoslawow* miniszterelnök elismerte, hogy a hágai egyezményt ezt csakugyan nem tiltja, de kijelentette, hogy az egyezmény a semleges államokat ennek megengedésére nem is kötelezi. Bulgária meg akarja őrizni szigorú semlegességét és ezért ismételten megtagadja a Szerbia számára való átvitel engedelmét.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Csütörtök: Vörös ördögök, új operett és balet.

Péntek: Vörös ördögök és kabaret.

Szombat: Vörös ördögök és kabaret.

* Havi bérlet az aradi színházban. Az aradi színházban, hogy a színházlátogatást elősegítse, november elsőjéig kezdve havi bérletet nyit mérsékelt áron, illetve egy hónap alatt 10. A, 10. B és 10. C bérlet lesz. Ugy a páholyok, mint támlásszékek a bérletek csak egy óra, illetve 10 előadásra kötelezik a bérletet, de minden hónapban megújítható. — *Buksi* vasárnap délután. Több eldőlött kívánságnak tesz eleget a színház, amikora délutáni előadásra *Buksi* tűzoltó ki a főbb szerepekben *Dióssy*, *Pataky*, *Fülöp I.* *Hampel*, *Benkóné*, *Asztalos Mici*, *Polgár*, *Járay*, *Várnay* stb.

* Nagy detektívdráma az Apollóban. (Fel a kezekkel!) Régi mutattak be a mozgószínházak olyan izgalmas detektívdrámát, mint amelyet csütörtökön vetít először az Apolló-színház. Fel a kezekkel! a címe az Apolló új detektív-szágerének, amely cselekménye mindvégig idegizgató, eredeti és bővelkedik a meglepő fordulatokban. Amit csak újat tudott produkálni a kinematográfia, azt mind megálál-
-tók ebben a detektívdrámában. A csütörtöki új műsoron van még a német trónörököséről készült igen érdekes mozgóképfelvétel, egy fe-

nomenális társadalmi dráma és több humoros kép. 3

* Vészi Margit Uránia-darabja az Apollóban. A fővárosi tudományos Uránia-színház „Németország, a nagy szövetségesünk” című nagysikerű udjónságát, melynek szerzője Vészi Margit, a kiváló tollú urinő, szombaton mutatja be az aradi Apolló-színház. A színesen és érdekesen megírt szöveget 180 mozgó- és vetített kép illusztrálja. 3

A kalandor tábornok.

(Dimitriev Ratkó hőstettei. — Przemysl sikertelen ostromlójának élete.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Budapest, október 21.

A haroban álló orosz hadsereg tábornokai közül egyikről sem hallottunk, olvastunk olyan sokat, mint a bolgár Dimitriev Ratkóról. A bolgár tábornok nevét már a balkáni háboruban sokat emlegették, amióta orosz szolgálatba lépett, még a balkáni „hőstetteket” is tulszárnyaló működésével igyekszik híressé válni. Ismeretes már, hogy Przemysl ellen az óriási véráldozattal járó és kudarcot vallott ostromot Dimitriev Ratkó vezette és hogy a cártól magas kitüntetést is kapott — hősiességéért, amely talán a Kusmanek altábornagyhoz intézett megadásra fölszólító levélben jutott kifejezésre.

Aki Dimitriev Ratkó életét és jellemét ismeri, azt nem is lephette meg ez a prepotens levél, amelyre Przemysl parancsnoka az egyedül elképzelhető választ adta. Az orosz-bolgár tábornok született kalandor, akinek egyedüli vágya az, hogy feltűnjön és sokat beszéltesse magáról. Pályáját a Battenberg Sándor fejedelem ellen szőtt merénnyel kezdte meg a bolgár Napoleon. A merénnyel után Dimitriev és Benderew, az összeesküvés szervezője, Oroszországba menekültek és orosz katonai szolgálatba léptek. Amíg azonban Benderew meg is maradt orosz katonának, addig Dimitriev Radkó később hazatért Bulgáriába, nem azért, mintha a honvágy gyötörte volna, hanem esábitotta a kínálózó gyors előrehaladás. Különösebb nagy események nélkül lehetőségig gyorsan előrejutni ez volt Dimitriev Ratkó egyetlen vágya és ehhez az orosz tiszti szolgálatában csak jó iskolára talált. Például a sokat emlegetett tinnenkampf tábornok — mint tisztjei állítják — szintén ennek az iskolának kitűnő tanítványa.

De a bolgár tábornok nemcsak egyéni jellemét tekintetben kalandor természet, hanem kalandor vállalkozásokban merült ki katonai tevékenysége is. Így érte el, hogy a török-bolgár háboruban mint kirkkilissei és lüleburgasi győzőnek ünnepezték. A főhadiszállásához beosztott külföldi újságírókat mesteri módon tudta úgy informálni, hogy az eseményekről — rendszerint minden alap nélkül — az ő hadvezéri nagysága tünt ki. Azonban Dimitriev tábornok nem elégedett meg azzal a dicsőséggel, amit leibzszurnalisztái zengedeztek róla, hanem fenn hangoztatta és nyilvánosságra hozta azt a véleményét, hogy a törököket döntő csapással verte volna meg a bolgár hadsereg, ha a főhadvezetés a kirkkilissei győzelem után megengedi a lüleburgasi csata teljes kiaknázását neki, a kétszeres győzőnek. Kardcsapás nélkül vonulhattak volna be Konstantinápolyba a bolgár csapatok, de az Ausztriával szimpátiázó bolgár vezérkar irigységből megakadályozta, hogy ez a dicsőség neki, a ruszofil tábornoknak jusson.

Fitsev tábornok bolgár hadügyminiszter, aki a háboruban a vezérkar főnöke volt, Dimitriev fantasztikus meséjét autentikus okmányokkal és magának Dimitriev tábornoknak a jelentéseivel csefolta meg. A bizonyítékokból kitűnt, hogy a kirkkilissei győzelemben az ünnepezt tábornoknak semmi személyes része nincsen. Dimitriev tábornok három divíziója (összesen mintegy 70—80.000 ember) a bolgár hadsereg szélső balszárnyán az ellenség félrevezetésére szánt manővrozó csapat szerepét töltötte be, míg a harcoló fronton Izvanov és Kulintsev tábornokok seregei vonultak föl a

vél török front ellen. Mese tehát az, hogy Dimitrievre bízták a legnehézebb feladatot, mert az ő seregére a haditerv szerint igazán veszélytelen akció várt. Véletlenül azonban török részről Mahmud Mukhtar basa hasonló ellenfeladatot kapott, de a manővrozásra csak 30.000 emberből álló sereg állt rendelkezésére. Amikor a két manővrozó sereg váratlanul összeütközött, a többségben levő bolgárok győzelmet arattak. Dimitriev Ratkót azonban a váratlanul kifejlődött csata annyira megzavarta, hogy a győzelmet csak akkor vette észre, amikor a törökök már régen elvonták. És a győzelem felismerése után sem azal foglalkozott, hogy azonnal a lüleburgasi ütközetre kényszerítse a törököket, hanem ellenkezőleg: a főhadiszállásra küldött jelentésében pihenőt kért csapatai számára.

Ugyanígy megtépdződtek Dimitriev lüleburgasi babérai, mert a közzétett jelentésekből kitűnik, hogy a hős tábornok, aki meg akarta semmisíteni az ellenséget Lüleburgasznál, a harc folyamán annyira elveszítette tájékozódását az ellenség helyzetéről, hogy Bunarhissar felé egyáltalán nem rendelt csapatokat, mert azt hitte, hogy ott egyáltalán nincs ellenség. A főhadiszállásról valósággal kényszeríteni kellett a „bolgár Napoleont” arra, hogy Bunarhissar irányában is frontot alakítson és kivédje Nazim basa támadását, miáltal Lüleburgas előtt Kulintsev tábornok győzött.

Ez a kirkkilissei és lüleburgasi „győző” babérajának hiteles története. Az orosz szolgálatban elért „sikerek” alapján most a „przemysli győző” nevet is fölveheti a kalandor-tábornok. Przemyslnél legalább csakugyan végzett valamit: megverette magát.

H I R E K.

— Az aradi honvédhuszárok veszteségei. A hadügyminiszterium október 20-án tette közzé a harmincegyedik veszteségkimutatást, a melyben az aradi honvédhuszárok sebesült és elesett tisztjeiről is hírt ad. A veszteségkimutatásban feltüntetett sebesülésekről és halálozásokról csaknem kivétel nélkül megjött már a híradás régebben Aradra. Így nem újság, hogy az ezred parancsnoka Cserépy Árpád alezredek megsebesült. (Azóta már gyógyult is a sebe), Halász Miklós huszárkapitány az elesettek sorában szerepel, Horváth Béla dr. tartalékos hadnagy sebet kapott és megsebesült Kövessy Ferenc főhadnagy is, Kuliffay Andor főhadnagyról, aki Kamionka-Strumitovánál elesett, épen a napokban adta ki a család a gyászjelentést. Megsebesült még az ezredből Mayerhoffer Lajos hadnagy és Riedl Miklós alezredek. A veszteségajstrom megerősíti azt a régen elterjedt hírt is, hogy a honvédhuszárok dalias kapitánya: Mokry Jenő is hősi halált halt a csatamezőn. Ugyanez a kiadvány közli Török János dr. aradi ügyész 23. vadászrezdébéli tartalékos hadnagy elesését is.

— Barth Lajos művének kiállítása jótékony célra. A Vörös Kereszt egyesület elnöksége a közönség tudomására hozza, hogy Barth Lajos világhírű „World” művének festményekkel díszített albumát 1914 október 23-án, vagyis pénteken délután egytől este kilencig két korona belépődij mellett az egyesület nemes céljaira hazafias készséggel a kulturpaltában közszemlére teszi. A teljes bevétel a hazafias cél javára fordítják és minthogy csak egyszer kínálkozik Arad közönségének alkalom arra, hogy ezt a kincsét látnassa, remélhető, hogy tömegesen lesznek érdeklődők, akik Barth Lajos különben szinte hozzáférhetetlen gyűjteményét a jótékony célnak adózva megtekintik.

— Japán hódítás a Csendes Óceánon. Tokióból jelentik: A japánok katonai elnök Marshall, Mariana és Karolina szigeteket megszálltak.

— Csányi Mátvás harctéri halálának híre. Megírtuk, hogy Szatmárra, ahol a szintársulatonál utoljára működött, az a hír érkezett, hogy Csányi Mátvás a fiatal zenészerző és talentumos karmester a harctéren, Sabónál elesett. Csányi Mátvás szülei ezideig nem kaptak hírt fiuk haláláról. Apja Csányi János szegedi bankigazgató — mint Szegedről jelentik — nem tartja valószínűnek, mert fia, aki a 46-ik gyalogezredben szolgált, szabadságot kapott és legutóbb néhány héttel ezelőtt irt Rudna pusztáról, ahol Pollákovics bérgazdaságában a hadbavonult tisztartót helyettesíti. Azóta azonban csakugyan nem adott életjelet magáról.

— Adományok. A bevonultak hátramaradt családjai részére adakoztak: Kohányi Róbert (harmadszor) 10 kor. Schmidt Gyula (szállásdíj) 23 kor. 80 fill., Berecz Lajos (szállásdíj) 84 fill., Neuman testvérek tisztviselő kara (másodsor) 100 kor. Ékszeret adtak: Dr. Polónyi Jenőné 1 aranygyűrű, Hegyi Andor 1 aranygyűrű, Faragó Ilonka arany töredékek, Mayerhoffer Lajosné (Nagyiratos) 8 drb. aranygyűrű, 1 drb. arany szív csüngő, 6 drb. arany inggomb, Kemény Ilonka 1 drb. arany karperec, Csenger Katus 1 pár arany függő, Kleiu Sári 1 pár arany függő, Morár Eleonóra 2 aranygyűrű, Mihályi Gyuláné 1 ezüst karcsatt, 3 aranygyűrű, 1 arany kereszt, 1 pár aranyfüggő, 1 aranylánc, 1 ezüzlánc, Lázár Rózi 1 drb. aranygyűrű, Kepes Ilona 1 drb. aranygyűrű, özv. Liebermann Simonné 1 arany karikagyűrű, Kulin József arany töredékek, Mayer Erzsike 1 aranygyűrű, Grünberger Kata 1 aranygyűrű, Wolf Ella 1 aranygyűrű, Pribini Nina 8 aranygyűrű, Gotlieb Manó 1 aranygyűrű, N. N. 1 aranygyűrű, Almássy Ilonka arany karcsatt, Péczely Szeréna 1 pár aranyfüggő, Kóp János 1 arany pecsétgyűrű, Vas Manó 1 ezüst lánc, 1 arany gyűrű, Konop Juliska 1 aranygyűrű, 1 ezüst lánc.

— Bandaharcok Macedoniában. Szaloni-ből jelentik: Berát megszállása alkalmával mohamedánok Pogradecből és Starowóból Elbasszánba menekültek, mire szerb katonaság hatolt be és a mohamedánok házaikat fosztogatta. Számos bolgár banda betört szerb-bolgár vidékre, ügyeltek arra, hogy elkerüljék a görög határt.

— A szegény főúr. (Társadalmi dráma az Urániában.) Nagysikerű bemutatója volt tegnap a színháznak. Egy kiváló szépségű dráma került színre, amely úgy meséjének szépségével, mint tragikumának megrázó erejével egy csapásra meghódította a nézőket. Di Veio herceg tragikus története a dráma tartalma és ezt a megrázó, megindító eseményt művészi erejének minden tökéletességével adta elő az olasz moziszinpad legjelesebb alakja, Entero Bertl. — Hiteles harctéri felvételek IV. sorozata az Urániában. A különböző harcterekről a hadügyminiszterium számára felvett hiteles felvételekből mutatott be tegnap a színház egy újabb sorozatot, mely ezúttal a boszniai harctérről van felvéve. Potiorak altábornagynak, a boszniai seregek főparancsnokának működése és az egész boszniai vezérkar, a csapatok táborozása és készülődése. — Óriási sikere volt a kiváló szépségű kisérő zenének, melyet a közönség több ízben megtapsolt. 5

— Polgári iskolai magánvizsgák. A battonyai községi polgári fiúiskolánál magánvizsgalaj engedélyért november 5-ig lehet folyamodni. A folyamodványok Csányi megyei kir. tanfelügyelőséghez címezve az iskola igazgatóságához küldendők be.

„GAMBRINUS“ nagyvendéglőben

szombat, október hó 24-től kezdve minden este

Gérits Náci hangversenyez

hírneves
cigány-
zenekara

Minden
szombaton este
disznótör.

5385

— Sándor király szelleme a háborúról. Négy év előtt a Pesti Napló 1910. év december 8-iki számának hírvonatában a következő — most igazán érdekessé vált — hírt közölte:

— Belgrádból jelentik nekünk: Mijatovics volt szerbiai pénzügyminiszter, aki nagy híve a spiritizista eszméknek, a Blengradsi Novine című újságban elmondja annak a beszélgetésnek a történetét, amit a „Review of Reviews“ szerkesztőségében folytatott a meggyilkolt Sándor király lelkével. Az exminiszter az Obrenovics-dinasztiának kedves emberé volt és annak idején spiritizista jóslásairól sokat beszéltek Milán és Sándor király uralkodása alatt. Később Mijatovics Londonban telepedett le, ahol újságíróskodik.

— A napokban — írja Mijatovics az említett újságban — meglátogattam Siead barátomat a „Review of Reviews“ szerkesztőségében, ahol a híres Julia-szoba van. Ebben a folyóirat szerkesztőségé egy állandó médiumot tart, aki a látogatók rendelkezésére áll, ha elhalt barátaikkal beszélni akarnak. Miután a szobába léptünk, megkezdtük a beszélgetést. Az asztalka, amely mellett a médium ült, hamarosan kopogni kezdett.

— Egy szellem akar az ön barátjával beszélni, Mr. Stead! — mondta a médium.

Stead és én odaléptünk az asztal mellé.

— Sándor király! — felelte a médium.

Hogy miről folyt a beszélgetés, — írja tovább Mijatovics — azt a dolog kényes természete miatt nem közölhetem. Csak azt mondhatom el, amit egy érdekes kérdésemre válaszolt.

— Mikor lesz a nagy európai háború? — kérdeztem, mire a király így felelt:

— Az általános európai háború négy éven belül ki fog törni!

— Árverés a vasuton. Az aradi Máv. üzletvezetőség közhírré teszi, hogy a vasuti kocsikban és állomási helyiségekben elhagyott tárgyak, u. m.: bőröndök, táskák, férfi és női kalapok, ruha és fehérneműek, botok, napernyők és esernyők, stb. darabonként, kis tételekben is Arad állomásunkon október hó 29-én délelőtt 9 órakor történő nyilvános árverés alkalmával készpénzfizetés mellett eladásra kerülnek.

— Most olcsón lehet vásárolni! Az őszi országos vásár alatt rendkívül olcsón lehet bevásárolni a Fischer-féle Nagy Aruházban, Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt, ahol mindenkor csak a legizlesebb, legfrissebb és csakis elsőrendű árukból a legnagyobb választék található. Különösen kalap, fehérnemű, nyakkendő, ernyő, keztü, harisnya, sétabot, sapka, kézitáska, erszény, játék, ajándéktárgy és még ezer más tárgyat a legolcsóbban lehet beszerezni, Arad és vidékének vonközönsége ne mulassa el ezt a jó alkalmat felhasználni. 1989

— Cocus, bőr és vas lábtörők legolcsóbban Hegedüs Gyula cégnél Arad, Andrássy-tér 16. 1821

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1914. évi október 22-én:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

Itt először:

A vörös ördögök.

Nagy operette a háborús élet 5, 7 képből. Irák: Mórai Adolf, Dr. Bély Izor. Zenejét szerezte: Dr. Gajary István. Karnagy: Tilger Árpád. Rendező: Polgár Sándor.

Kezdate este 7/8 órakor.

Felolvas szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

A háboruban

a katona

barátja:

az újság. Innen értesül arról, hogy mi hír van odahaza? Szinte felvidul a szíve, amikor az otthoni eseményeket olvassa. Aki harcoló hozzátartozójának megakarja szerezni ezt a barátot, fizessen elő!

az

Aradi Közlöny

re. Előfizetési ára egy hónapra 2 K 40 fillér.

A tábori posta részére a pontos cím, a név és rang mellett szükséges az ezred, a század, az úteg, stb. megjelölése és feltétlenül kell a tábori posta száma.

**Köhögés,
rekedtség és
elnyálkásodás**

ellen megbízható és legjobb hatású szer a

Tussinal-cukor

Ára 70 fillér.

Tussinal-tea

Ára 50 fillér.

A mértéktelen dohányzás-
szenvedély

legbiztosabb, legegészségesebb
és legkellemesebb ellenszere a

Menthol-cigaretta

1 darabnak az ára, mely hosszú
időre elég: 1 korona.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájüreget desinficiálja, utóíze igen kellemes. Ára egy porcellán-szelencének 60 fillér.

Fejkorlát

leggyorsabban megszünteti

az eddig egyedül ily szer, a világhírű „Tegerit“ korpakencőcs.

Ára egy tégelynek 2 korona.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrássy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

Van szerencsénk értesíteni, hogy **HELACIT** elnevezés alatt egy új készítményt hozunk forgalomba, mely a bőrtkát (mitesser) van hivatva gyorsan és sikeresen elmulasztani.

A **HELACIT** különösen ajánlatos zsíros, fényes, izzadó arc bőrű egyéneknek, de használhatja bárki is estély, séta stb. előtt.

A **HELACIT**-ből keveset, gyapotrtra vagy rongyra öntünk és azzal arcunkat letöröljük.

Mindenkit meg fog lepni az a csodás hatás, amelyet a **HELACIT** azon percben előidéz. Az arc olyan lesz, mintha valami lehelet finomságu harmattal (a gyümölcs hamvához hasonló) volna bevonva.

Atkák pár napi használat után elmúlnak.

Ára 1 korona.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan- és vegyiáru gyára Aradon.

Kapható:

Földes Kelemen és Hehs Vilmos

gyógyszertárban.

1224

Apró hirdetések

**Az Aradi Köz-
löny** mindennap eljut
számtalan városba, fa-
luba és pusztába, tehát sok
embernek kerül a kezébe. Min-
den embernek lehet naponta
valamit eladásra kínálni, vagy
megvételre keresni az Aradi
Közlöny apróhirdetési ré-
vén (pl. munkát, árut,
szolgáltatást.) Az ered-
mény biztos.

HÁZASSÁG.

Komoly
gyermektelen öz. uriaszony ösme-
retség hiányában kinek 14—15.000
kor. vagyona van, keres oly állásu
tisztviselőt ki ezután lép nyugdíjba.
Kora 58 évtől 64 évig. Leveleket
„Komoly” jelleg alatt a kiadóhiva-
talba kérek. 5869

OKTATÁS.

Instruálna
teljesen érett perfekt német jog
hallgató középiskolai tanuló. Szí-
ves megkereséseket „Gyakorlott”
jelligére a kiadóba kér. 5862

KIADÓ LAKÁS.

Kiadó lakás.
Andrássy-tér 25. számú házban
(Neuman palota) egy 5 szobából
álló II. emeleti utcai lakás novem-
ber 1-re kiadó. Bővebbet Neuman
Testvérek városi irodájában. 5855

Kiadó lakás.

Legmodernebb berendezéssel egy
5 szobás lakás, mely áll 3 utcai
és 2 udvari szobából és a szüksé-
ges mellékhelyiségekből azonnal-
ra kiadó. Értekezhetni Petőfi-
utca 10. sz. alatt a házfelügyelőnél.
2005

ALKALMAZÁST KERES.

Szeresny Igényű 30 éves
magános özvegy ur nő ajánko-
zik gazdaasszonynak idősebb házas
párhoz vagy magányos éltesebb
urhoz. Erhardt né Kossuth-utca 89.
I. em. 5867

ALKALMAZÁST NYER.

Magános nő
vagy gyermektelen házaspár ház-
mesternek felvétlik, József főher-
ceg-ut 19. 5836

Fiatal segéd

a cipő szakmából felvétetik. Cím
a kiadóba. 5856

Egy magános

vidéki éltés urlember egy meg-
bízható tisztességes, középkeru
szabású házvezetőnőt keres. Az
állás azonnal elfoglalható. Cím
a kiadó hivatalban. 5835

ÜZLETEK.

Üzlet.

Forgalmas helyen lévő kocsma
és fűszerüzlet helyiség berendezés-
sel és lakással együtt hadiszolgá-
latra történt bevonulás miatt, ki-
zárólag üzletembernek azonnal
kiadó. Bővebbet Edelspacher-utca
20. sz. háztulajdonos. 5201

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Mahagóni

hálószoba berendezés eladó, Erzsé-
bet-körút 8. sz. 5864

E-délyi

faj almák olesón szerezhathók be,
Karolina-utca 1/a. Ferencz-térrel
szembe. 5861

Szép

ebédlő-kredenc, konzul tükör, sző-
nyegdivány, 8 ajtós előszoba szek-
rény és egyéb butorok eladók,
Andrássy-tér 8. 5866

Apolónók!

és betegek részére meleg komót
szobacipők óriási választékban
már 1 K. 70 fill-től kaphatók
Cipő Tözsdeben Apolló mozi
mellett. Ugyeljünk a címre. 5161

Vesszők

uraktól leveletett férfiruhát, téli
kabátot, városi és utazó bundát a
legmagasabb árban. Bleier Ignác,
Szent-Pál-u. 12. 4699

Egy autómobil

teljesen jókarban, üzemképes új
gummikkal jutányos árért eladó.
Megtéríthető a tüzoltólaktanya-
ban. 7582

Modern

hálószoba berendezések jutányos
áron eladók. Karolina-utca 8. sz.,
ugyanott mindennemű asztalos-
munkák jutányosan elkészíttetnek.
5821

Burgonya,

kitűnő ízű, kisebb nagyobb menny-
iségben, házhoz szállítva kap-
ható Niederhauser Gyula Arad,
postafiók. 5260

KÜLÖNFÉLE.

Bevonulók figyelmébe.

Egyenruhákat gyorsan és jutányo-
nyosan készít Braun Miksa
egyenruha és férfiszabó ülete Deák
Ferenc-utca 40. szám. 5285

Költözők

figyelmébe!

Villamos világítási berende-
zéseket csillárokkal együtt,
kedvező feltételek mellett
szerel és szállít 5361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Dearling for Gentlemen

világhírű

Szivarkahüvely

sterilizált antinikotin vattával.
Minden dobozban, 120 darab.

Ujdonság!

Kapható:

ARADON

a különlegességi dohány-
tözsdeben. 2171

Weszek

Legmagasabb árban
aranyat,
ezüstöt, gyémánt- és bri-
liánt ékszertárgyakat

Deutsch Izidor

Ékszerész
Weitzer J. utca, Minorita-palota
Telefon 498. szám. 2038

Új és használt

Iskolakönyvek!

Írásszerek!

Füzetek!

Táskák!

1231 nagy választékban kaphatók

Jámbor Antal

könyv és papírüzletében

Andrássy-tér 3. (Tabajdi-utca-elföld)

Telefon szám 1022.

22140-1914 kh.

Vásári hirdetés.

Közhírré teszem, hogy Aradon
a folyó évi őszi országos vásár
október hó 30-tól bezárólag novem-
ber hó 8-ig a „Birkás” dűlőben
lévő új vásártéren lesz megtartva.

Az országos állatvásárok októ-
ber 30 és 31-én akként lesznek
tartva, hogy a vásár első napján,
vagyis október 30-án azaz péntek-
ken a vásártérre kizárólag csak
hasítottkormány állatok, u.m. szarvas-
marha, borbju, sertés, juh, bárány,
a vásár második napján vagyis
31-én, azaz szombaton pedig kizá-
rólag csak lovak hajtnak fel
eladás céljából.

A felhajtás úgy 30-án, valamint
31-én reggel 4 órától van megen-

gedve. A kirakó vásár október
30-tól november 8-ig tart.
Arad, 1914. október hó 2.

Greén
főkapitány.

Figyelmeztetés!

Az elkerített lóváltóterre is
szabad szekérbe fogott lovat be-
vinni de csak akkor, ha a szekérbe
fogott lovak is szabályszerű marha-
levéllel vannak ellátva.

Aki a szekérbe fogott lovakat
nem szándékozik az elkerített ál-
latvásárra bevinni marhalevél nél-
kül is bejöhethet a külön kijelölt
helyre.

Kalmár József

villanyszerelő

Arad, Salacz-utca 2. sz.

Telefon 242. Telefon 242.

Ajánlja

költözők figyelmébe!

villamos világítási berendezéseket,
villamos csengő- és telefon be-
rendezéseket s minden e szak-
mába vágó munkát. Pontos és
gyors munka. 481

Raktáron tart:

villamos csillárokat, villamos fő-
ztedényeket, villamos vasalókat,
villamos hajszító vasakat, Wolfram
lámpákat és mindennemű villa-
mos cikkeket.

Üzlet- és műhely- áthelyezés!

A nagyérdemű közönség szives
tudomására adom, hogy a Hunyadi-
utca 3. szám alatt volt 1232

férfi- női és gyermekcipő
raktáramat és műhelyemet
Weitzer János-utca sarkán
(volt Templom-utca)

lévő házban, a főpostával szemben
helyeztem át. Üzletem teljesen meg
van nagyobbítva s állandóan saját
műhelyemben készült elismert leg-
jobb minőségű cipők kaphatók
jutányos árért. Megrendelések és
ajánlatok pontosan elkészülnek.

További szives pártfogást kér:

GARA MIKLOS.

Ajánlok

ratons, tábori, deák, sodrony és
kárptított vaságyakat, vasmosz-
dókat, éjjeli szekrényeket, gyer-
mekágyat, és kocsikat, sodrony
ágybetéteket, és nyugágyakat, ru-
ganyos és kárptított madracokat,
divánokat, afrik és láször madra-
cokat, réz és félréz ágyakat, réz
mosdók és réz éjjeli szekrényeket
Egész háló szoba, szálloda, kávé-
ház, kórnáz és intézetek berende-
zését, ruha átványokat, fa- és
széntartókat, lábtörőket, levarott
szalmazsákok, kocsi ülések, réz-
karnikok, szoba klozet és bidet,
vasútház, egy berakott sparhet,
homok hordó mézárós és hen-
tes kis stráffkocsi, és két kocsi.

Gara Károlynál

Józseffőherceg ut 11. szám, Karo-
lina utca sarkán lévő butor üz-
letben. 5237

Értesítés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy Aradon, Weitzer János-utca 11. szám alatt **liszt és terménykereskedést nyitottam.** Üzletemben a legjobb minőségű liszt, só, korpá, dara, tarhonya, lencse, rizs, hüvelyes vetemények, jó házi kenyér, sütemény, stb. pontos kiszolgálás mellett, jutányos árért kapható. Midőn a nagyérdemű közönség b. pártfogásába ajánlva magamat, minden körülmények között arra törekszem, hogy a nagyérdemű vevőköröm teljes megelégedését és b. pártfogását mindenkor kiérdemeljem. Szíves pártfogást kér

Rácz Bálint liszt- és terménykereskedése, Weitzer János-u. 11.sz. (Kintzig-ház.)

8—1914. közp. választm. eln. sz.

Hirdetmény.

Az 1913. évi XIV. t. cz. 57 §. 6. bekezdése és a 159.000—I—a—1914. belügyministeri számú körrendelet alapján ezennel közzhírré teszem, hogy az országgyűlési képviselők ideiglenes névjegyzéke folyó évi október hó 10-étől bezárólag i. évi november hó 10-éig a városháza tanács termében közszemlére ki lesz téve, ahol azt ugy hétköznapokon még pedig vasár- és ünnepnapokon délelőtt 8-órától déli 12-órásig, mindenki megtekintheti s köznapokon délutáni 3 órától 6 óráig lemásolhatja.

A közszemlére kitétt ezen ideiglenes névjegyzék ellen a saját személyét illetőleg mindenki felszólalhat és ezenkívül az, aki az ideiglenes névjegyzékbe fel van véve, jogosított abban a választó körületben, amelynek választójaként felvételét, az ideiglenes névjegyzékbe történt minden felvétel, vagy kihagyás miatt felszólalni.

A felszólalások i. évi október hó 10-étől bezárólag i. évi október hó 25-éig írásban a központi választmányhoz, címezve a hivatalos órák alatt a polgármesternél nyújtandók be.

A felszólaló köteles felszólalását indokolni s mellékelni azokat az okirati bizonyítékokat, amelyeknek megszerzése az egyeseknek módjában állhat, azokra a bizonyítékokra pedig, amelyeknek megszerzése az egyes személyeknek nem állhat módjában, akként köteles felszólalásában utalni, hogyok az feltalálhatók legyenek.

A felszólalás olyan változásokra is alapítható, amelyek a választók összeírása óta állottak elő. A felszólalásban új bizonyítékok is felhozhatók.

Minden felszólalás csak egy-egy személyre vonatkozhatik.

A felszólalásokra mindazok, akiket a felszólalás joga megillet i. évi október 10-étől bezárólag i. évi november 10-éig írásban, indokolton és minden felszólalásra külön-külön észrevételeket nyújthatnak be a polgármesternél a hivatalos órák alatt.

Mínthogy a. 154.710—1914. sz. elvi jelentőségű belügyministeri rendelet szerint az országgyűlési képviselők névjegyzékének az 1913. évi XIV. t. c. értelmében való jelen elő összeállítására alkalmával az ezen törvény 57. §-ának 4. bekezdésében megjelölt kihagyottak névjegyzéke nem lesz elkészítve és mínthogy ennek folytán úgy az új névjegyzéktervezetből, valamint az 1913. évre érvényes bírt országgyűlési képviselők névjegyzékéből kihagyottak, illetve az ezekből az 1913. évi XIV. t. c. értelmében összeállított jelen ideiglenes névjegyzékbe fel nem vettek, kiértesítve nem lesznek, felhívom az 1913. évi országgyűlési képviselők névjegyzékében felvéve volt választókat, nemkülönbén az országgyűlési képviselőkétől jog

megszerzéséhez az 1913. évi XIV. t. c. szerint szükséges kellékek birtokában lévő, minden a férfi nemhez tartozó és Aradon lakó, illetve alkalmazva lévő magyar állampolgárt, hogy a közszemlére kitétt országgyűlési képviselők ideiglenes névjegyzékét kellő időben tekintsék meg, esetleges felszólalásukat ellene nyujtsák be és a felszólalások ellen netáni észrevételeiket a fentebb megjelölt módon tegyék meg.

Varjassy
polgármester,
közp. választ. elnök.

**Használt ólom
megvételre kerestetik.**

Telefon 987.

Telefon 987.

Aradi kőszén és kokszt forgalmi vállalat.

Tisztelettel értesítjük a t. fogyasztó közönséget, hogy a téli szükséglet beszerzése céljából ajánlunk

I-ső rendű Zaberzei dió I. koksztot
I-ső rendű Porosz salon fűtő kőszén
I-ső rendű Vasaló faszenet,

Raktárunkból **Csernovits Péter-utca 24. szám** alatt átvéve.

Miután nagyobb mennyiség áll rendelkezésünkre. Uradalmakat és kisebb ipartelepeket is kielégítünk addig, a míg a vasuti forgalom helyre áll. Ajánlatosnak tartjuk, ha már most biztosítja téli szükségletét, mert előre láthatólag később nehézségekbe fog ütközni. 501

**A szépségápolás titka a használandó
szépség szerkesztés helyes megválasztása!** Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcső
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1. tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely krém 1 korona

Színes arcpорок!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lila, testszín, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál csodás hatású.

Kapható: 1845

Rozsnyay Mátyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

Ovakodjunk a fertőzésektől.

Az utca pora telve fertőző anyagokkal, a különféle betegségeket okozó esirakkal minők a tüdővész, a merevgörs, a lépfene, a difteria a hagymáz stb. sporái. A mindennapi érintkezésben kivagyunk téve annak, hogy a különféle betegségeket okozó fertőző anyagokat kezünkön, orrunk nyákhártyájában haza hordjuk s azzal magunkat, s családunkat megfertőztetjük. Tudjuk, hogy a betegségek zömét bacteriumok okozzák s hogy az emberi körök alatt az apró paraziták egész gyűjteménye tanyáz. Mind eme fertőzések ellen védekezhünk ha kezünket, arcunkat, orrunk nyákhártyáit naponta egy-kétszer **Szent Imre szappannal** vagy **Carboform szappannal** megmossuk.

Szent Imre szappan ára 70 fillér,
a Carboform szappan ára 40 fillér.

Ez utóbbit különös figyelmébe ajánljuk a szülőknek, tanítóknak, tanároknak, iskolák, ovodák, internátusok, hivatalok, kórházak vezetőségének. E szappan olcsóságánál fogva lehetővé teszi minden embernek, hogy magát és családját fertőzések ellen megóvja. Nagyobb vételeknél engedményeket adunk.

Dr. Földes és Hehs

pipere szappan és vegyszeti gyára ARAD.

Raktárak létesítése folyamatban.

Aradon, Földes K. és Hehs Vilmos
gyógyszertára.

Sengyel Gyula, Gyümölcs- és rózsa eladás

az Aradi és csanádi egyesült vasutak apátfalvai falkolójából.

Őszi beültetésre kiválóan alkalmas 8—4 éves I. rendű szép koronás gyümölcsfák darabonként 70 fillérért, 100 darab 60 koronáért, őszi barackok darabonként 50 fillérért, 100 darab 40 koronáért, 5 éves vadgesztenyefák darabonként 80 fillérért, 2 éves koronával bíró rózsa-fák darabonként 120 koronáért, 100 darab 100 koronáért eladó.

Az anyagok jóságáért és fajazonosságáért felelőség vállalatik. Kivánatra árjegyzékkel szolgálunk. Megrendelések Acsev. igazgatóság Arad, Faiskola Apátfalva címre, vagy bármely Acsev. állomásfőnökséghez intézendők.

műlakatos,
épület és vasszerkezeti műhelye

ARAD,
Deák Ferencz-utca 38.

Tanulók felvétetnek.

Figyelem.

Ajánlom a nagyközön-
ség szives figyelmébe

Deák Ferenc-utca 31. szám
alatt levő

uri szabó üzletemet,

ahol legdivatosabb sza-
bással készítek legdiva-
tosabb férfiöltönyöket,
legjutányosabban. Elvál-
lalok átalakítást és tisztítást is. Ruhavasalás
csak 1 K 20. Fazon-
öltönyt, jó hozzávaló-
val, 24 koronáért el-
készítek. Szives párt-
fogást kérek, kiváló tisztelttel 5315

Lóvy Dezső, uri szabó.

Automobil Pneumatikokat

külső köpenyt és belső tömlőket
bármily méretben, valamint más
egyéb automobil felszerelési
cikkeket, továbbá **üzemanya-
gokat** ugymint elsőrendű **720
fokos benzint**, olajat és gép-
zsirt bármily mennyiségben
azonnal szállít 5354

Katona Ottó
Nagyvárad,

Nagypiaó-tér 1. szám.

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsém a n. é. közön-
ség és utazó urak szives figyel-
mébe ajánlani

Battonyán

a község háza épületben lévő mo-
jernül berendezett

szállodámat,

melyben 10 kifogástalan tiszta
utoai szoba van és kitűnő kony-
hámat, hol izletes ételek és friss
italok kaphatók. Szives pártfogást
kér 5308

Miklós György,

szálloda és vendéglő tulajdonos.

Tüzifa

bükk I., II., III. és do-
rong, oser hasáb és
dorong kapható vag-
gononkinti vételnél
**Körösvölgyi Pálin-
karaktár Andrassy**
tér 5. Telefon 651.

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő
ablakredőnyök gyári rak-
tára.

Gyermek-kocsik
nagy választékban.

Zimmermann Ignác

norinbergi, díszmü- és já-
tékáru üzletében 1861

Arad, Szabadsá-gtér 21.

.Weitzer János gép-, waggongyár és vasöntőde részvénytársaság Aradon.

Meghívás

A WEITZER JÁNOS GÉP-, WAGGONGYÁR ÉS VASÖNTŐDE
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ARADON

XXII. rendes közgyűlésére,

mely Aradon, az Aradi és csanádi egyesült vasutak üléstermében,
1914. évi november hó 8-án délelőtt 10 órakor fog megtartatni.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése az elmúlt üzleti év eredményéről, továbbá a zárszámadások és mérleg előterjesztése, a felügyelő-bizottság jelentése és ezekkel kapcsolatban a mérleg megállapítása, a tiszta nyereség hovaforrdítása, valamint az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére adandó felmentvény feletti határozathozatal.
2. A felügyelő-bizottság tagjainak választása az alapszabályok 29. §-a értelmében.
3. A felügyelő-bizottság jutalomdíjának megállapítása. (Alapszabályok 31. §-a.)
4. Az alapszabályok 21. §-a értelmében esetleg előterjesztendő indítványok feletti határozathozatal.

Jegyzet. Az alapszabályok 14. §-a értelmében a részvények vagy az ezekről nyilvános hitelintézetek által kiállított letétjegyek legalább nyole nappal a közgyűlés előtt a következő helyeken letéteményezendők és pedig mindkét esetben egyidejűleg benyújtandó sorszámos jegyzékkel:

Aradon: az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál,

Budapesten: igazgatóságunk pénztáránál (V., Fürdő-utca 1.)

Wien-ben: Schoeller & Co. bankháznál (I., Wildpretmarkt 10.) és a K. k. priv. allgemeine Verkehrsbank-nál (I., Wipplingerstrasse 28.)

Az igazgatóság.

WEITZER JÁNOS

gép-, waggongyár és vasöntőde részvénytársaság Aradon.

Vagyon. **Mérleg-számla 1914. évi június hó 30-án.** Teher.

	Korona	fill.	Korona	fill.		Korona	fill.	Korona	fill.
Pénztár-készlet			8,299	95	Részvénytőke			5,000,000	—
Váltó tárcsa			23,660	—	Tartalékalap	1,320,176	05		
Óvadék letétek értékpapirokban	178,252	07			Gépek értékcsökkenési tartalékalapja	204,460	—		
Óvadék letétek elfogadványainkban	176,105	—	354,357	07	Veszteség tartalékalap	105,411	32		
Követelések vasutaktól	547,369	27			Tisztviselői segélyalap	296,052	89		
Követelések pénzügyintézeteknél és külön- féle követelések	1,865,954	77	1,913,324	04	Munkásjóléti intézmények tartalékalapja	102,357	31	2,028,47	17
Financirozott követelések			1,530,000	—	Gyári ingatlanok, telepítvények, gépek, berendezések és szerszámok értékcsök- kenési tartalékalapja			1,570,204	—
Gyári ingatlanok	1,925,898	55			Fedezeti elfogadványok óvadéki célra			176,105	—
Telepítvények és gépek	2,482,258	64			Forgalomban levő elfogadványok			400,000	—
Berendezések és szerszámok	866,094	96	5,274,242	15	Forgalomban levő intézvények			250,000	—
Arukészlet			931,515	63	Fedezeti intézvények financirozott köve- telésekre			1,530,000	—
Anyagkészlet			2,165,725	30	Óvadéki célra kölcsönvett értékpapírok			167,900	—
					Különféle hitelezők			636,789	26
					Be nem váltott 21. sz. szelvények			150	—
					Nyereség áthozat az 1912/1913. évről	107,606	70		
					Tiszta nyereség	333,911	61	441,518	31
			12,201,124	14				12,201,124	14

Arad, 1914. évi október hó 10-én.

A könyvelésért.
Jóbb Gusztáv, s. k.

Az igazgatóság:

lovag Schoeller Richard, s. k.
elnök.

dr. Fábry Sándor, s. k.
alelnök.

gróf Breda Viktor, s. k.
Heinrich Sándor, s. k.
Müller Gyula, s. k.

Broch Fülöp, s. k.
Herzei Bernát, s. k.
Neufeldi Hárldy, s. k.

Giesecke Gusztáv, s. k.
Huze Anon, s. k.
Sármezey Endre, s. k.

Ezen mérleg-számlát könyvekkel és számadásokkal összehasonlítottuk és helyesnek találtuk.

A felügyelő-bizottság:

Watae Gyula, s. k.
elnök.

Boros Vida, s. k.

Vásárhely János, s. k.

WEITZER JÁNOS

gép-, waggongyár és vasöntőde részvénytársaság Aradon.

Tartozik. **Nyereség- és veszteség-számla 1914. évi június hó 30-án.** Követel.

	Korona	fill.	Korona	fill.		Korona	fill.	Korona	fill.
Üzleti és általános költségek, épületek, gyári telepítvények, gépek, berendezések és szerszámok jókarban tartási költségei	440,609	02						107,606	70
Tisztviselők fizetése	279,658	—						1,397,656	40
Irodai költségek	14,916	50							
Adók	166,913	27	902,096	79					
Épületek, gyári telepítvények, gépek, berendezések és szerszámok alapszámbályszerű leírása			161,648	—					
Nyeresség áthozat az 1912/1913. évről ...	107,606	70							
Tiszta nyereség	333,911	61	441,518	31					
			1,505,263	10				1,505,263	10

Arad, 1914. évi október hó 10-én.

A könyvelésért:
Jobb Gusztáv, s. k.

Az igazgatóság:

lovag Schoeller Richard, s. k.
elnök.

dr. Fábry Sándor, s. k.
alelnök.

gróf Breda Viktor, s. k.
Heinrich Sándor, s. k.
Müller Gyula, s. k.

Broch Fülöp, s. k.
Herzel Bernát, s. k.
Neufeldt Xároly, s. k.

Giesecke Gusztáv, s. k.
Huze Alfonz, s. k.
Sármezey Endre, s. k.

Ezen nyereség- és veszteség-számlát a könyvekkel és számadásokkal összehasonlítottuk és helyesnek találtuk.

A felügyelő-bizottság:

Walder Gyula, s. k.
elnök.

Boros Vida, s. k.

Vásárhelyi János, s. k.

A Weitzer János gép-, waggongyár és vasöntőde részvénytársaság felügyelő-bizottságának jelentése.

Tisztelt Közgyűlés!

A kereskedelmi törvény értelmében és a társulati alapszabályok 34. §-ának figyelembe vételével az igazgatóság által elnök terjesztett, 1914. évi június hó 30-án lezárt mérleget és nyereség- és veszteség-számlát behatóan átvizsgáltuk, a szabályszerűen lezárt könyvekkel, valamint a számadásokkal összehasonlítottuk és teljesen rendben levőnek találtuk, meggyőződést szerezvén egyúttal arról, hogy azok úgy a társulati alapszabályoknak, valamint a törvénytársa kivánalmaknak megfelelnek.

Emnek folytán van szerencsénk az igazgatóságnak a lefolyt évi 333,911.61 korona tiszta nyereség, valamint az előző évi 107,606.70 korona áthozat, összesen 441,518.31 korona hovatfordítása tárgyában előterjesztett indítványát a tisztelt Közgyűlésnek elfogadásra ajánlani és kérjük, hogy az 1913. évi július hó 1-től 1914. évi június hó 30-áig terjedő üzletét illetőleg úgy az igazgatóságnak, valamint az alulírt felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Arad, 1914. évi október hó 10-én.

A felügyelő-bizottság:

Walder Gyula, s. k.
elnök.

Boros Vida, s. k.

Vásárhelyi János, s. k.

(Utánnomás nem díjaztatik:)

Finom gyermekkoszi

legnagyobb választékban és legolcsóbb árban kapható

Fischer Nagy Áruházában

Arad, Szabadság-tér 12. sz. alatt.

Aradi

őszi vásár. alkalmával

ne mulassza el a vidéki vevőközönség

Fischer Nagy Áruházát

felkeresni Arad, Szabadság-tér 12. sz. alatt, ahol a legnagyobb választéket találja és elismert legolcsóbb árban vásárolhat. — Különösen nagy választékban van raktáron női, férfi és gyermek téli áruk, kalap, téli sapkák, gyermekruhák, esőernyők, fehérneműek, bőráru, diszműáru, gyermekjátékok és háztartási cikkek.

Hadba

Vonultak

részére

meleg téli alsó trikóing,
meleg téli alsó trikónadrág,
meleg téli alsó gyapju swetter,
meleg téli vastag harisnyák,
meleg téli gyapju lábszárvédő,
meleg téli gyapju keztyű,
meleg téli tábori sapkák,
meleg téli gyapju nyakvédő,
meleg téli gyapju érmelegítő,
meleg gyapju laskötő
és minden egyéb, katonák részére
szükséges cikkek nagy választékban

a legolcsóbb árakban kaphatók

Fischer Nagy Áruházában

Arad, Szabadság-tér 12.

Figyelem a cégre!

Fischer Nagy Áruház

Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt.

Figyelem a cégre!